

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів на
ТОВ «Євро Авангард»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0711 - ОАКз
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в
управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

А. І. Іванина

(ініціали та прізвище)

Керівник зав. кафедрою ОАОА, д.е.н., професор
Меліхова Т.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри, к.е.н.,

Синиця Ю.С.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту
[Підпис]

Запоріжжя
2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ**

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)

Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри Меліхова Т.О.
«07» 06 2022 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)**

Іваниної Анжели Ігорівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард»

керівник роботи Меліхова Тетяна Олегівна, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «02» червня 2022 року № 598-с

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1 Теоретичні основи обліку та аудиту стану та руху основних засобів

2 Облік стану та руху основних засобів та фінансовий аналіз ТОВ «Євро Авангард»

3 Пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 1. Критерії визнання ОЗ. 2. Відмінності в бухгалтерському обліку і податковому обліку ОЗ. 3. Основні первинні документи. 4. Облік дооцінки ОЗ. 5. Облік уцінки ОЗ. 6. Аналіз показників ділової активності. 7. Робочий документ аудитора. 8. Запропонована відомість обліку ОЗ. 9-10. Запропоновані робочі документи аудитора з перевірки ОЗ.

6. Консультанти розділів роботи

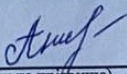
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., зав. кафедрою ОАОА, д.е.н., професор	07.06.2022	10.09.2022
2	Меліхова Т.О., зав. кафедрою ОАОА, д.е.н., професор	07.06.2022	15.10.2022
3	Меліхова Т.О., зав. кафедрою ОАОА, д.е.н., професор	07.06.2022	28.14.2022

7. Дата видачі завдання 07.06.2022р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

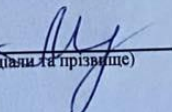
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	Червень 2022р.	Викон
2	Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження	Липень-серпень 2022р.	Викон
3	Робота над 1 розділом	Вересень 2022р.	Викон
4	Робота над 2 розділом	Жовтень 2022р.	Викон
5	Робота над 3 розділом	Листопад 2022р.	Викон
6	Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді	Листопад 2022р.	Викон
7	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	Листопад 2022р.	Викон
8	Попередній захист роботи	Грудень 2022р.	Викон
9	Нормоконтроль	Грудень 2022р.	Викон
10	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	Грудень 2022р.	Викон
11	Захист роботи	Грудень 2022р.	Викон

Студент
(підпис)

(ініціали та прізвище)

А.І. Іванина

Керівник роботи
(підпис)

(ініціали та прізвище)

Т.О.Меліхова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер
(підпис)

(ініціали та прізвище)

Ю.С. Синиця

АНОТАЦІЯ

Іванина А. І. Удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 - Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т.О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2022.

Досліджено теоретичні основи обліку та аудиту стану та руху основних засобів. Показано облік стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «Євро Авангард». Проведено аудит стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард». Надано шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард».

Ключові слова: ОБЛІК, АУДИТ, ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Ivanyna A. Improvement of accounting and auditing of the state and movement of fixed assets at Euro Avangard LLC.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 071 - Accounting and taxation, supervisor Melikhova T.O. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebny, department of accounting, analysis, taxation and audit, 2022.

The theoretical foundations of accounting and auditing of the state and movement of fixed assets have been studied. The record of accounting of the state and movement of fixed assets of "Euro Avangard" LLC is shown. A financial analysis of Euro Avangard LLC was carried out. An audit of the state and movement of fixed assets of "Euro Avangard" LLC was conducted. Ways to improve

accounting and auditing of the state and movement of fixed assets of Euro Avangard LLC are provided.

Keywords: ACCOUNTING, AUDIT, FIXED ASSETS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	10
1.1 Концептуальні основи обліку основних засобів	10
1.2 Облік стану та руху основних засобів	22
1.3 Аудит стану і руху основних засобів	36
2 ОБЛІК СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ЄВРО АВАНГАРД»	43
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Євро Авангард»	43
2.2 Облік стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»	45
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Євро Авангард»	63
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «ЄВРО АВАНГАРД»	80
3.1 Аудит стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»	80
3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»	89
3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»	91
ВИСНОВКИ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	101

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В воєнний час багато власних основних засобів опинилось на окупованих або особливо небезпечних територіях, одночасно підприємство втратило контроль над власними необоротними активами, а багато активів було вивезено окупантами за межі території України. Кожного дня будівлі, обладнання, транспорт, мебель та комп'ютерна техніка підприємств підвергаються небезпеки, оскільки можуть бути пошкоджені цивільні об'єкти ворожою військовою технікою та зброєю.

Розгляду питань обліку та аудиту стану та руху основних засобів сприяли роботи наступних вчених: Бондаря В.П., Бутинця Ф.Ф., Гордієнка Н.І., Кулаковської Л.П., Макаренка А.П., Меліхової Т.О., Усача Б.Ф., та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0120U105606). Автором запропоновано вдосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард».

Мета та завдання роботи. Метою дослідження є розробка пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард».

Реалізація мети роботи зумовила необхідність виявлення і розв'язання наступного комплексу завдань:

- дослідити теоретичні основи обліку та аудиту стану та руху основних засобів;
- показати обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард»;
- провести фінансовий аналіз на ТОВ «Євро Авангард».

- провести аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард»;
- надати шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард».

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи щодо обліку та аудиту стану та руху основних засобів.

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку та аудиту стану та руху основних засобів на ТОВ «Євро Авангард».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в:

Запропоновано удосконалення документування аудиту стану та руху основних засобів на підприємствах, що на відміну від існуючих включають: анкету, загальний план аудиту, програму аудиту, робочі документи аудитора. Запропонована методика проведення перевірки дасть змогу аудиторам охопити всі аспекти обліку стану та руху основних засобів на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення його в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний аудит.

Запропоновано для покращення документування обліку стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонтів основних засобів; реконструкції та модернізації основних засобів; дооцінки та уцінки основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час. Це поліпшить ведення обліку стану та руху основних засобів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «Євро Авангард», що дозволить підвищити ефективність на підприємстві (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: групування (типологічний та аналітичний), порівняння, балансовий метод, абсолютних, середніх та відносних величин, прийоми елімінування (для виявлення впливу певних факторів на динаміку окремих показників фінансової звітності), графічні методи.

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на Міжнародній науково-практичній конференції Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах», доповідь на тему «Облік та аудит стану та руху основних засобів», м. Запоріжжя 03-04 листопада 2022 р.

Основні пропозиції автора щодо удосконалення методики обліку та аудиту стану та руху основних засобів знайшли відображення у статті:

Удосконалення документування обліку та аудиту стану та руху основних засобів для підвищення ефективності системи управління. *Агросвіт*. 2022. № 22.

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі ___ рисунки та ___ таблиць. Робота містить ___ додатків. Список використаних джерел складається із ___ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Концептуальні основи обліку основних засобів

Для ефективного використання основних засобів необхідно вміти правильно відображати їх в обліку, однією із яких є їх документування, які підтверджують достовірність бухгалтерського обліку [30].

Нормативно-законодавча база з обліку основних засобів:

- Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.01 р. № 2658-III;
- НП(С)БО 7 «Основні засоби»;
- НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;
- Інструкція про застосування плану рахунків №291;
- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Мінфіну від 30.09.03 р. № 561;
- Наказ Мінфіну від 13.09.16 р. № 818 «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання»;
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.14 р. № 879;
- Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затвердженого постановою КМУ від 28.10.97 р. №1183 [89].

Серед науковців не має однозначного трактування визначення про основні засоби [60].

Так, Гринман Г.І. пише, що правильна постановка обліку основних засобів повинна забезпечити наступне:

- чітке документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, переміщення, ліквідації та вибуття основних засобів;

- найсуворіший систематичний контроль за збереженням кожного об'єкта основних засобів і ефективним використанням машин, устаткування, транспортних засобів і виробничих площ;

- правильне обчислення і своєчасне відображення в обліку амортизаційних відрахувань та сум зносу основних засобів;

- правильне відображення витрат на ремонт основних засобів [52, с.222].

Н.М. Ткаченко вважає, що бухгалтерський фінансовий облік основних засобів повинен забезпечити наступне:

- контроль за зберіганням основних засобів;

- своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів (фондів), їх внутрішнього переміщення (з цеху в цех, зі складу на склад, з відділу у відділ тощо), ефективного використання, вибуття (ліквідація, реалізація, безкоштовна передача); своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів;

- відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів;

- визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списування не повністю амортизованих об'єктів основних засобів;

- виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів [85, с. 181].

Крім цього, «бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням виробничих майданчиків, обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці. Характерною особливістю засобів праці є те, що вони не мають тієї загальної взаємозамінності, яка характерна, наприклад, для потенційної

робочої сили. Тому ефективність їх різна по галузях, підприємствах, окремих видах. Ця різниця для кожного конкретного засобу праці залежить від його технічного стану, ступеня фізичного й морального зносу» [85, с. 182].

Поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства. І цьому, як ми вже зазначали, має сприяти добре побудований їх облік [57].

Відомий науковець Васильєв Д.Г. вважає, що у коло завдань бухгалтерії з обліку основних засобів входить:

- правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, вибуття, списання і переміщення їх усередині сільськогосподарського підприємства;
- контроль за збереженням кожного інвентарного об'єкта;
- своєчасне і правильне обчислення та відображення в бухгалтерських регістрах зносу основних засобів, а також визначення результатів від ліквідації;
- контроль за ефективним використанням основних засобів [41, с.134].

За словами Г.Г. Кірейцева для успішного вирішення завдань управління процесами виробництва і відтворення основних засобів праці, постійного утримання їх у придатному до функціонування стані і забезпечення ефективного використання необхідна інформація не тільки про їх вартість, але і детальні відомості про матеріально-речовий склад, корисні зовнішні функції, стан готовності до експлуатації та інші дані [59, с.12].

Для більш повного використання на практиці резервів по збільшенню виробництва сільськогосподарської продукції, на думку вченого, необхідно активізувати можливості бухгалтерського обліку основних засобів, який повинен забезпечити: контроль за збереженням основних засобів і раціональним їх використанням; правильне документальне оформлення і своєчасне відображення відповідно в реєстрах надходження основних засобів, їх внутрішньогосподарського переміщення (із складу в бригаду або інші

структурні підрозділи, з одного структурного підрозділу в інші тощо), вибуття, безкоштовної передачі, реалізації або ліквідації, передачі міжгосподарським підприємствам у порядку пайових внесків; своєчасне і точне обчислення і відображення зносу основних засобів; точне визначення результатів від ліквідації основних засобів, а також втрат від списання не повністю амортизованих об'єктів; точний розрахунок і забезпечення даних про середньорічну вартість виробничих основних засобів сільськогосподарського призначення, необхідних для обчислення окремих економічних показників; дійовий контроль витрат по підтриманню основних засобів у роботоздатному стані [59, с.12]. Саме такий широкий перелік завдань, що ставляться до бухгалтерського обліку основних засобів, на думку Г.Г. Кірейцева є вичерпний.

Своєчасне і чітке виконання названих завдань та одночасне вдосконалення обліку основних засобів сприятимуть позитивному впливу системи бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю на ефективність використання всієї сукупності засобів виробництва сільськогосподарських підприємств [59, с.13].

В.А. Замлинський вважає, що пріоритетними завданнями обліку основних засобів є:

- правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів основних засобів;
- контроль за збереженням основних засобів;
- контроль за витратами на ремонт основних засобів, а також за ефективністю використання основних засобів;
- правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації;
- отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за її збереження;

- виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття [79].

Національне положення стандарт бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі - основні засоби), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Терміни, що наведені в НП(С)БО 7 мають значення:

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [55].

Об'єкт основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством [82].

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації) то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів [33].

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів [32].

Види об'єктів основних засобів наведено на рисунку 1.1 [42].

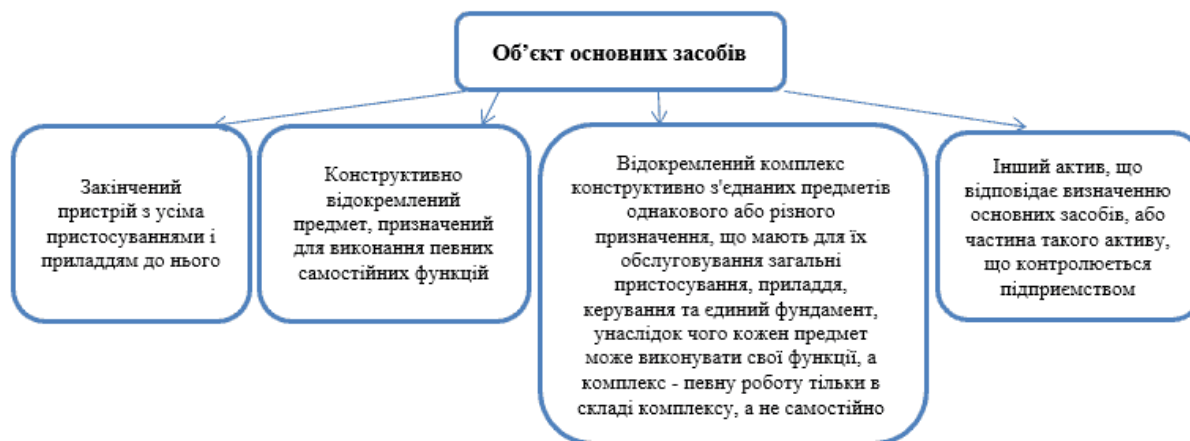

Рисунок 1.1 – Види об'єктів основних засобів

В бухгалтерському обліку види оцінок основних засобів залежать від способу надходження основних засобів, правил відображення в обліку та звітності, що наведено у таблиці 1.1 [88].

Таблиця 1.1 – Види оцінок основних засобів

Види оцінок	В яких випадках застосовується
Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів	Для оцінки ОЗ при їх надходженні
Залишкова (балансова) вартість – первісна вартість за вирахуванням зносу	При відображенні статті «Основні засоби» в Балансі
Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснено обмін активу або оплату зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами	При визначенні первісної вартості ОЗ, що отримані безоплатно та внесені до статутного капіталу
Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки	Відображається на рахунках та в звітності як первісна вартість після проведення переоцінки
Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією)	При розрахунку річної та місячної амортизації
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості

Критерії визнання основних засобів в бухгалтерському обліку наведено у таблиці 1.2 [63].

Таблиця 1.2 – Критерії визнання основних засобів в бухгалтерському обліку

Визнаються основними засобами	Визнаються МНМА
Матеріальні активи, які підприємство використовує в процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) (СКВ) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше року) (п. 4 НП(С)БО 7). Об'єкт ОЗ визнається активом, якщо (п. 6 НП(С)БО 7) підприємство розраховує в майбутньому отримати економічні вигоди від його використання і його вартість можна достовірно визначити	МНМА в бухобліку - інші необоротні матеріальні активи і є одним із видів ОЗ (пп. 5.2.2 НП(С)БО 7). Об'єкти МНМА також передбачається використовувати на підприємстві більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), але вони мають вартість нижче встановленої межі. Вартісний критерій визнання необоротного активу малоцінним встановлюється підприємством самостійно (пп. 5.2.7 НП(С)БО 7) і фіксується в наказі про облікову політику.

Відмінності в бухгалтерському обліку і податковому обліку основних засобів для відображення в обліковій політиці підприємства наведено у таблиці 1.3 [62].

Таблиці 1.3 – Відмінності в бухгалтерському обліку і податковому обліку основних засобів для відображення в обліковій політиці підприємства

Бухгалтерський облік за НП(С)БО	Податковий облік
Вартісний критерій (ОЗ/МНМА) встановлює підприємство	З 23.05.20 р. ОЗ – матеріальні активи зі строком служби більше 1 року і вартістю понад 20000 грн. (пп. 14.1.138 ПКУ) без ПДВ, включеного до складу податкового кредиту (п. 8 НП(С)БО 7) До 20 000 включно – МНМА Податкове визначення ОЗ стосується всіх платників податків, в т.ч. юросіб – одинників
Характер використання: поділу на ОЗ та невиробничі ОЗ не існує	ОЗ – матеріальні активи, призначені платником податку для використання у господарській діяльності
Групи ОЗ – п.5.1 НП(С)БО 7	Групи ОЗ (пп. 138.3.3. ПКУ) – матеріальні активи (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 грн., невиробничих ОЗ в НА)

Зміна вартісного критерія визнання основних засобів наведено у таблиці 1.4 [47].

Таблиця 1.4 – Зміна вартісного критерія визнання основних засобів

Податковий статус підприємства	На що може вплинути збільшення вартісного критерія ОЗ
Підприємство, що коригує фінансовий результат на різниці, передбачені розд. III ПКУ	1. Збільшення різниці між результатами податкового і бухобліку 2. Якщо в бухобліку МНМА, а в податковому обліку ОЗ - маємо різні СКВ
Підприємство, що не коригує фінансовий результат на різниці, передбачені розд. III ПКУ	1. Якщо в обліковій політиці обрати метод амортизації у розмірі 100 % при введенні в експлуатацію МНМА, то їх вартість відразу потрапить до витрат періоду (п. 27 НП(С)БО 7) 2. Якщо підприємство переходить до тих, хто коригує фінансовий результат на податкові різниці, доведеться вести окремий бухгалтерський і податковий облік ОЗ

Обґрунтування збільшення порогу для МНМА, а саме достовірніше подання інформації у фінансовій звітності (п. 3 розд. III НП(С)БО 1) [46].

Для господарських операцій і подій, пов'язаних зі змінами у складі активів Мінфін рекомендує встановити критерій суттєвості в діапазоні до 3 % від вартості всіх активів (пп. 2.20.1 Методрекомендацій № 635) [68].

Зміна вартісного критерія визнання основних засобів наведено у таблиці 1.5 [66].

Таблиця 1.5 – Зміна вартісного критерія визнання ОЗ

Податковий статус підприємства	На що може вплинути зміна вартісного критерія ОЗ
Підприємство на єдиному податку	При продажу ОЗ треба дотримуватись податкового критерія розмежування ОЗ/МНМА (20 000 грн.) Не можна застосовувати норми п. 292.2 ПКУ при продажу ОЗ, первісна вартість яких не перевищує податковий критерій (20 000 грн.)

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [59].

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості [38].

Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з

початку його корисного використання [56].

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажу (ліквідацією) [69].

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [73].

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки [87].

Строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг) [48].

Якщо основні засоби продані після їх використання протягом 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу (п. 292.2 ПКУ) [74].

Багатокомпонентний об'єкт основних засобів можна визнавати в бухгалтерському обліку як один об'єкт (комплекс) або у вигляді декількох конструктивно відокремлених об'єктів, які призначені для виконання певних самостійних функцій (п. 4 НП(С)БО 7) [80].

Строк корисного використання таких об'єктів відповідає критерію СКВ, установленого для основних засобів (більше року) [75].

Компоненти основних засобів доцільно обліковувати окремо, коли вони підлягають:

- капремонту після експлуатації протягом певного строку;

- регулярній заміні протягом строку його експлуатації. Покомпонентний облік дає можливість впливати на фінансовий результат до оподаткування (різні СКВ – різний розмір амортизації) [58].

«Зміна вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів, розглядається як зміна облікових оцінок. У зв'язку зі зміною вартісних ознак зміни в бухгалтерському обліку щодо основних засобів, зарахованих на баланс, не проводяться»:

- зміни в облікових оцінках завжди відображають перспективно. Наслідки зміни облікових оцінок включають до Звіту про фінансові результати в тому періоді, в якому відбулася зміна, а також у наступних періодах (якщо зміна впливає на ці періоди);

- підприємство повинно розкривати зміст і суму змін в облікових оцінках, які мають суттєвий вплив на поточний період або, як очікується, суттєво впливатимуть на майбутні періоди [40].

Витрати на ремонти та поліпшення основних засобів залежно від економічного змісту таких ремонтів можуть визнаватися:

- або капітальними інвестиціями та збільшувати первісну (переоцінену) вартість основних засобів;

- або витратами звітного періоду;

Поточні ремонти спрямовані на підтримання, забезпечення або відновлення працездатності об'єкта основних засобів [81].

Під час таких ремонтів, які проводяться з певною періодичністю, відбувається заміна та/або відновлення окремих частин основних засобів [43].

Капітальні ремонти відрізняються від поточних тим, що під час капремонту відбувається повне або майже повне відновлення ресурсів і характеристик об'єкта, аж до заміни основної частини об'єкта. Капремонти зазвичай більш дорогі в порівнянні з поточними [84].

Загальне правило: витрати на поточний і капітальний ремонт об'єктів основних засобів визнаються витратами періоду.

Виняток коли витрати на капітальний ремонт можуть бути визнані капітальними інвестиціями (п. 30 Методрекомедацій № 561):

- якщо витрати на значний огляд і капітальний ремонт можуть бути ідентифіковані з окремою амортизованою частиною (компонентом) основних засобів;

- якщо ціна придбання активу вже відображає зобов'язання (необхідність) підприємства здійснити в майбутньому витрати для приведення активу до стану, в якому він придатний для використання (тобто маємо відновлення майбутніх економічних вигід, очікуваних від використання такого основного засобу) [44].

Підстави для визнання ремонтів основних засобів капітальними інвестиціями наведено у таблиці 1.6 [76].

Таблиця 1.6 – Підстави для визнання ремонтів основних засобів капітальними інвестиціями

Приклад	Підстава (ознака)
Капітальний ремонт двигуна	Відновлення майбутніх економічних вигід, очікуваних від використання такого ОЗ
Придбання будівлі, яка потребує ремонту	Витрати на ремонт приймаються на збільшення первісної вартості цієї будівлі до суми, яка може бути відшкодована від використання будівлі в майбутньому

Капремонт як капітальні інвестиції в бухгалтерському обліку:

- якщо строк корисного використання заміненої частини відрізняється від СКВ самого об'єкта основних засобів (у випадку, коли об'єкт основних засобів і його частина враховуються як два окремих об'єкти), то замінену частину списують, а вартість нової відображають як капітальні інвестиції в новий об'єкт основних засобів;

- якщо замінювана частина основних засобів не виділена в окремий об'єкт обліку, то маємо часткову ліквідацію основних засобів. В цьому випадку первісна вартість і знос об'єкта основних засобів зменшуються на первісну вартість і суму зносу ліквідованої частини (п. 35 НП(С)БО 7). Вартість нової частини збільшує первісну вартість об'єкта основних засобів за

умови, що балансова вартість основних засобів не перевищує суму його очікуваного відшкодування [78].

Підстави для визнання поліпшень основних засобів капітальними інвестиціями:

- модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою подовження терміну його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;

- заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції (робіт, послуг);

- впровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;

- добудова (надбудова) будівлі, що збільшить кількість місць (площу) будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт (послуг) чи умови їх виконання [41].

Рішення про характер і ознаки здійснюваних підприємством робіт, тобто:

- чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигід,

- чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат [39].

Виходячи з п. 14 НП(С)БО 7, п. 2.1, п. 2.30 розд. II Методрекомедацій № 635, підхід до списання затрат на поліпшення основних засобів не є багатоваріантним (до 01.01.15 р. був вибір між бухгалтерським або податковим методом). Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа (облікова політика) включати недоцільно (п. 1.3 Методрекомедацій № 635). «Підприємство не має права ігнорувати

обов'язкові норми, приписані НП(С)БО, оскільки вони є імперативними (обов'язковими) для застосування» [49].

1.2 Облік стану та руху основних засобів

Типові форми розроблено з метою систематизації та визначення стандартного уніфікованого переліку показників, необхідних для складання форм державних статистичних спостережень із праці, а також полегшення ведення їх (зокрема в електронній формі) респондентами (підприємствами, установами, організаціями). Доцільно зазначити, що вимоги типових форм передбачають обов'язковість ведення респондентами первинного обліку показників, зазначених у цих формах. Тобто під «обов'язковістю» слід розуміти насамперед не питання обов'язковості використання типових форм, а необхідність ведення первинного обліку в цілому [31].

Наказом Держстату (початково від 17.09.2021 № 238, потім від 22.10.2021 р. № 266) втратив чинність наказ Мінстату від 29.12.95 № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку ОЗ» (ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-5, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9, ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16) «Типові форми розроблено з метою систематизації та визначення стандартного уніфікованого переліку показників, необхідних для складання форм державних статистичних спостережень із праці, а також полегшення ведення їх (зокрема в електронній формі) респондентами (підприємствами, установами, організаціями). Доцільно зазначити, що вимоги типових форм передбачають обов'язковість ведення респондентами первинного обліку показників, зазначених у цих формах. Тобто під «обов'язковістю» слід розуміти насамперед не питання обов'язковості використання типових форм, а необхідність ведення первинного обліку в цілому» [90].

У процесі використання об'єктів основних засобів економічні вигоди, втілені в них, споживаються підприємством, внаслідок чого зменшується вартість основних засобів, що відображається шляхом нарахування

амортизації [50].

Амортизація – це процес розподілу здійснених витрат між майбутніми періодами, протягом яких ці витрати будуть приносити економічні вигоди [50].

Основні первинні документи для обліку основних засобів наведено у таблиці 1.7 [51].

Таблиця 1.7 – Основні первинні документи для обліку основних засобів

Операція	Документ BAS Бухгалтерія
Придбання об'єкта ОЗ	«Надходження товарів і послуг»
Введення в експлуатацію + створення Інвентарної картки об'єкта ОЗ	«Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» форми ОЗ-1 * «Інвентарна картка обліку основних засобів форми ОЗ-6 (автоматично створюється по всіх введених в експлуатацію об'єктах ОЗ, знаходиться в Довіднику «Основні засоби», має форму для друку)
*Також необхідно видати наказ про введення ОЗ в експлуатацію. «Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс)...» (п. 23 НП(С)БО 7).	

Основні первинні документи для обліку основних засобів наведено у таблиці 1.8 [71].

Таблиця 1.8 – Основні первинні документи для обліку основних засобів

Операція	Документ в BAS Бухгалтерія
Модернізація і ремонт ОЗ	«Акт приймання здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» форми ОЗ-2
Списання ОЗ	«Акт списання основних засобів» форми ОЗ-3
Переоцінка ОЗ	«Акт переоцінки основних засобів», довільна форма
Нарахування амортизації	Звіт «Відомість амортизації» за період, довільна форма

Об'єктом амортизації є вартість основних засобів, що мають обмежений термін корисної експлуатації [92].

Земля, термін корисного використання якої необмежений, не підлягає амортизації [72].

Вартість основних засобів, яка підлягає амортизації, розраховують як різницю між собівартістю об'єкта (або іншою сумою, що замінює його собівартість у балансі) та його ліквідаційною вартістю [52].

Нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного

використання об'єкта, що встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і припиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації, тощо [64].

Термін корисної експлуатації основних засобів - період, впродовж якого підприємство передбачає використання відповідного об'єкту, або кількість одиниць продукції (послуг), яку підприємство очікує отримати від його використання [64].

Термін корисної експлуатації визначає підприємство, можливо з урахуванням вимог Податкового Кодексу України [64].

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) враховують:

- очікуване використання об'єктів підприємства з урахуванням його потужності або продуктивності;
- очікуваний фізичний та моральний знос;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори [94].

Метод нарахування амортизації - це метод розподілу вартості активу між періодами протягом повного, або неповного терміну його корисного використання [61].

Відповідно до НП(С)БО 7 амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів:

1. Прямолінійний.
2. Зменшення залишкової вартості.
3. Прискореного зменшення залишкової вартості.
4. Кумулятивний.
5. Виробничий [71].

Строк корисного використання об'єктів основних засобів встановлюється виходячи з технічних характеристик і напряму використання об'єкта, його можливого фізичного та морального зносу, правових та інших

обмежень відносно строку корисного використання та інших факторів (п. 24 НП(С)БО 7). Підприємство може прийняти рішення про зміну методу нарахування амортизації об'єкта основних засобів. Таку зміну можна здійснити протягом року та потрібно розцінювати як зміну облікової оцінки [94].

Зміна методу нарахування амортизації основних засобів:

- новий метод амортизації потрібно застосовувати починаючи з місяця, що настає за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації (п. 28 НП(С)БО 7);

- нова сума амортизації визначається виходячи із залишкової вартості об'єкта основних засобів на початок місяця застосування нового методу амортизації (за мінусом ліквідаційної вартості даного об'єкта) і строку, що залишився до закінчення строку корисного використання, установленого для цього об'єкта (п. 26 Методрекомендацій № 561) [52].

Якщо балансова вартість придатного до подальшої експлуатації об'єкта основних засобів дорівнює нулю або ліквідаційної вартості такого об'єкта, то при перевірці є ризик, що встановлений строк корисного використання визнають заниженим, а амортизацію завищеною [90].

«Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта встановлюється підприємством / установою (у розпорядчому акті), перегляд якого передбачається в разі зміни очікуваних економічних вигід від його використання. Законодавство не встановлює заборони використання основних засобів після досягнення ними нульової або ліквідаційної залишкової вартості, якщо для таких основних засобів не виконується хоча б один з критеріїв невизнання активом (вибуття внаслідок продажу, ліквідації, безоплатної передачі, нестачі, остаточного псування або інших причин невідповідності критеріям визнання активом). Тобто, якщо їхнє використання принесе підприємству економічні вигоди у майбутньому, а також є можливість достовірної оцінки їхньої вартості, як критерія визнання основних засобів активом, то повністю амортизовані, але придатні до експлуатації основні

засоби, можуть бути використані у господарській діяльності підприємства» [30].

Продовження строку корисного використання об'єкта основних засобів оформлюється наказом з попередньою дооцінкою або без дооцінки (п. 25 НП(С)БО 7):

- якщо без дооцінки - об'єкт основних засобів обліковується на балансі за нульовою залишковою або ліквідаційною вартістю;

- якщо з дооцінкою, то її проводить тільки професійний оцінювач (ч. 2 ст. 7 Закону № 2658). Переоцінена залишкова вартість об'єкта основних засобів із нульовою вартістю визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта, яка зазначена в акті оцінювача до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми накопиченого зносу. При цьому обов'язково визначається ліквідаційна вартість об'єкта (п. 17 НП(С)БО 7) [87].

На дату дооцінки потрібно провести дооцінку всіх об'єктів цієї ж групи основних засобів. Зміна строку корисного використання є зміною облікової оцінки, яка відображається в тому звітному періоді, у якому така зміна відбулася (п. 8 НП(С)БО 8). Починаючи з місяця, що настає за місяцем продовження строку корисного використання, потрібно нараховувати амортизацію на дооцінену вартість об'єкта основних засобів виходячи з нового строку корисного використання (п. 25 НП(С)БО 7) [68].

НП(С)БО 7 «Основні засоби» та Методрекомендаціями № 561 визначено, що нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів та припиняється при переведенні об'єкта основних засобів на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію. Зазначеним Положенням не встановлено обов'язковості призупинення нарахування амортизації або змінення її розміру при здійсненні підприємством реконструкції частини об'єкта основних засобів. Водночас, якщо підприємством відповідно до п. 23 зазначених Методрекомендацій частини об'єкта основних засобів визначені окремими об'єктами обліку, то при

реконструкції будь-якої такої частини амортизація її вартості не нараховуватиметься [44].

Оскільки в обліку підприємства вся будівля відображається як один об'єкт, реконструкція його частини не призведе до виведення з експлуатації всієї будівлі та припинення нарахування амортизації. При цьому не зміниться й щомісячна сума амортизації [61].

На субрахунку 151 «Капітальне будівництво» створюється окремий об'єкт обліку «Реконструкція виробничого приміщення», на який списується вартість матеріалів і робіт із реконструкції. На підставі п. 14 НП(С)БО 7, п. 31 Методрекомендацій № 561, після завершення реконструкції, її загальна вартість збільшує первісну вартість будівлі з подальшою амортизацією [31].

Припинення та поновлення нарахування амортизації згідно на поліпшуваний об'єкт основних засобів з НП(С)БО починається тільки з наступного місяця після його переведення/повернення після модернізації (п. 29 НП(С)БО 7). Тому якщо поліпшення об'єкта основних засобів здійснюється в межах одного календарного місяця, то амортизація на такий об'єкт у цьому місяці нараховується як звичайно [58].

Амортизація активу згідно з МСБО припиняється на одну з дат, яка настане раніше: або на дату, з якої активи класифікуються як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5, або на дату, з якої припиняється визнання активом. Отже переведення об'єкта основних засобів на реконструкцію, модернізацію, добудову та дообладнування не спричиняє призупинення нарахування амортизації [50].

Підприємство періодично призупиняє свою діяльність у зв'язку з карантинними заходами. При цьому нарахування амортизації в бухгалтерському обліку не переривається. Чи можна нараховувати податкову амортизацію на такі основних засобів під час вимушеного простою? Якщо виробничі основних засобів, призначені для використання в господарській діяльності платника податків, виведені з експлуатації у зв'язку з короткостроковим простоєм у поточному місяці й у цьому ж місяці введені в

експлуатацію, то нарахування амортизації на них за цей період не припиняється ні в податковому, ні в бухгалтерському обліку [89].

Податкова класифікація основних засобів наведена у таблиці 1.9 [31].

Таблиця 1.9 – Податкова класифікація основних засобів

Номер групи	Назва та визначення за ПКУ (за наявності)	Мінімально допустимий строк корисного використання, років	Бухгалтерська класифікація
1	2	3	4
2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом Згідно з пп. 14.1.75 ПКУ, земельне поліпшення — результати будь-яких заходів, що призводять до зміни якісних характеристик земельної ділянки та її вартості. До земельних поліпшень належать матеріальні об'єкти, розташовані в межах земельної ділянки, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни призначення, а також результати господарської діяльності або проведення певного виду робіт (зміна рельєфу, поліпшення ґрунтів, розміщення посівів, багаторічних насаджень, інженерної інфраструктури тощо).	15	ОЗ, субрахунок 102
3	Будівлі Згідно з пп. 14.1.15 ПКУ, будівлі — земельні поліпшення, що складаються з несучих та огорожувальних або сполучених (несуче-огорожувальних) конструкцій, які утворюють наземні або підземні приміщення, призначені для проживання або перебування людей, розміщення майна, тварин, рослин, збереження інших матеріальних цінностей, провадження економічної діяльності	20	ОЗ, субрахунок 103
	Споруди Згідно з пп. 14.1.238 ПКУ, споруди — земельні поліпшення, що не належать до будівель і призначені для виконання спеціальних технічних функцій	15	ОЗ, субрахунок 103

Продовження таблиці 1.9

1	2	3	4
	Передавальні пристрої Згідно з пп. 14.1.143 ПКУ, передавальні пристрої — земельні поліпшення, створені для виконання спеціальних	10	ОЗ, субрахунок 103
	функцій з передачі енергії, речовини, сигналу, інформації тощо будь-якого походження та виду на відстань (лінії електропередачі, трубопроводи, водопроводи, теплові та газові мережі, лінії зв'язку тощо)		
4	Машини й обладнання, з них:	5	ОЗ, субрахунок 104
	електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визначаються роялті, та/або програм, які визначаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони та рації, вартість яких перевищує 2500 грн	2	
5	Транспортні засоби	5	ОЗ, субрахунок 105
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4	ОЗ, субрахунок 106
7	Тварини	6	ОЗ, субрахунок 107
8	Багаторічні насадження	10	ОЗ, субрахунок 108
9	Інші основні засоби (усі ті, які не ввійшли до груп 2–8 та 12–15 ОЗ)	12	ОЗ, субрахунок 109
12	Тимчасові (нетитульні) споруди	5	ОЗ (ІНМА), субрахунок 113
13	Природні ресурси	—	ОЗ (ІНМА), субрахунок 114
14	Інвентарна тара	6	ОЗ (ІНМА), субрахунок 115
15	Предмети прокату	5	ОЗ (ІНМА), субрахунок 116

Класифікація основних засобів в бухгалтерському обліку відповідно до Плану рахунків наведено у таблиці 1.10 [60].

Таблиця 1.10 – Класифікація основних засобів в бухгалтерському обліку відповідно до Плану рахунків

Рахунок 10 «Основні засоби»	
Субрахунок	Назва субрахунку
Субрахунок 100	«Інвестиційна нерухомість»
Субрахунок 101	«Земельні ділянки»
Субрахунок 102	«Капітальні витрати на поліпшення земель»
Субрахунок 103	«Будинки та споруди»
Субрахунок 104	«Машини та обладнання»
Субрахунок 105	«Транспортні засоби»
Субрахунок 106	«Інструменти, прилади та інвентар»
Субрахунок 107	«Тварини»
Субрахунок 108	«Багаторічні насадження»
Субрахунок 109	«Інші основні засоби».

Характеристика рахунку 10 «Основні засоби» наведено у таблиці 1.11 [79].

Таблиця 1.11 – Характеристика рахунку 10 «Основні засоби»

Рахунок 10 «Основні засоби»	
За Дебетом відображається	За Кредитом відображається
<ul style="list-style-type: none"> - надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів за первісною вартістю; - сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; - сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів. 	<ul style="list-style-type: none"> - вибуття основних засобів (продаж, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом); - уразі часткової ліквідації об'єкта ОЗ; - сума уцінки основних засобів

Рахунок 10 «Основні засоби» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості [79].

Рахунок 10 «Основні засоби» є активний, балансовий, призначений для обліку господарських засобів [59].

У процесі експлуатації основних засобів підприємство несе витрати,

пов'язані з: ремонтом основних засобів; технічним обслуговуванням; модернізацією; реконструкцією; іншими заходами щодо підтримки основних засобів у робочому стані [32].

Відображення подальших витрат, пов'язаних з експлуатацією та обслуговуванням основних засобів в обліку, відповідно до НП(С)БО 7, залежить тільки від того, як вони впливають на майбутні економічні вигоди, очікувані від використання об'єкта основних засобів і не залежать від вартості ремонту та їх співвідношення до вартості основних засобів [43].

Витрати, що здійснюються для підтримки об'єкта основних засобів у робочому стані та одержання первісно очікуваних майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат того періоду, в якому вони були понесені, у бухгалтерському обліку такі витрати можуть відображатися двома способами [56].

Таблиця 1.12 – Витрати, що здійснюються для підтримки об'єкта основних засобів у робочому стані

Перший спосіб	
Дебет	Кредит
1	2
23 «Виробництво» субрахунок «Витрати на ремонт і обслуговування основних засобів»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 65 «Розрахунки за страхуванням» 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 20 «Виробничі запаси» рахунки класу 8 «Витрати за елементами» (для підприємств, що їх використовують).
Другий спосіб	
рахунки 9 класу «Витрати діяльності» залежно від функціонального призначення основних засобів.	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 65 «Розрахунки за страхуванням» 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 20 «Виробничі запаси» 23 «Виробництво» субрахунок «Витрати на ремонт і обслуговування основних засобів» рахунки класу 8 «Витрати за елементами» (для підприємств, що їх використовують).

Витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних

від їхнього використання, включають до первісної вартості об'єкта. Такі витрати накопичуються по дебету рахунка 15 «Капітальні інвестиції», а після завершення робіт списуються з кредиту цього рахунка в дебет рахунків обліку основних засобів (рисунок 1.2). Способи здійснення ремонту основних засобів: підрядний - силами підрядної організації; господарський - власними силами; змішаний [72].

Рисунок 1.2 – Підходи до обліку витрат, пов'язаних з утриманням основних засобів

На період реконструкції, модернізації, модифікації, добудови, дообладнання, реконструкцію об'єктів основних засобів нарахування амортизації призупиняється [85].

Відображення в обліку ремонту основних засобів наведено у таблиці 1.13. Облік витрат по утриманню основних засобів наведено у таблиці 1.14 [75].

Таблиця 1.13 – Відображення в обліку ремонту основних засобів

№	Види ремонту за метою здійснення	Відображення в обліку
1	Для підтримки об'єкта у робочому стані та одержання первісно очікуваних майбутніх економічних вигод	Дебет 23, 91, 92, 93 Кредит 20, 22, 66, 65, 63
2	Поліпшення об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта	Витрати на такі поліпшення збільшують первісну вартість ОЗ Дебет 15 Кредит 20, 22, 66, 65, 63 Дебет 10 Кредит 15
3	Отримання результатів робіт з капітального ремонту підрядним способом	Дебет 15 Кредит 631

Таблиця 1.14 – Облік витрат по утриманню основних засобів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Відображено затрати по реконструкції, модернізації, модифікації, забудові, дообладнанню об'єктів основних засобів (капітальний ремонт)	15 «Капітальні інвестиції»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
2	Відображено суму ПДВ	644 «Податковий кредит»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
3	Розрахунки за податками	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»
4	Зараховано затрати після завершення реконструкції на збільшення первісної вартості основних засобів	10 «Основні засоби»	15 «Капітальні інвестиції»
5	Витрати на обслуговування та ремонт, які здійснені для забезпечення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання (поточний ремонт):		
	а) основних засобів виробничого призначення	23 «Виробництво» або 91 «Загальновиробничі витрати»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
	б) основних засобів, що забезпечують збут продукції	93 «Витрати на збут»	
	в) основних засобів загальногосподарського призначення	92 «Адміністративні витрати»	
	г) основних засобів, що використовуються для виконання досліджень та розробок	941 «Витрати на дослідження та розробки»	
д) основних засобів житлово-комунального господарства та об'єктів соціально-культурного призначення	949 «Інші витрати операційної діяльності»		

Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу [66].

Переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається:

$$\text{Первісна вартість (сума зносу)} \times \text{на індекс переоцінки} \quad (1.1)$$

Індекс переоцінки визначається:

$$\text{Справедлива вартість ОЗ} \div \text{Залишкову вартість ОЗ} \quad (1.2)$$

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається – до складу додаткового капіталу, а сума уцінки – до складу витрат крім випадків:

- у разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) дооцінки об'єкта основних засобів) перевищення суми попередніх уцінок об'єкта та втрат від зменшення його корисності над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості цього об'єкта та вигод від відновлення його корисності сума чергової (останньої) дооцінки, але не більше зазначеного перевищення, включається до складу доходів звітного періоду, різниця (якщо сума чергової (останньої) дооцінки більше зазначеного перевищення) спрямовується на збільшення іншого додаткового капіталу (п.20 П(С)БО 7);

- у разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) уцінки об'єкта основних засобів) перевищення суми попередніх дооцінок об'єкта та вигод від відновлення його корисності над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта та втрат від зменшення його корисності сума чергової (останньої) уцінки, але не більше зазначеного перевищення,

спрямовується на зменшення іншого додаткового капіталу, а різниця (якщо сума чергової (останньої) уцінки більше зазначеного перевищення) включається до витрат звітного періоду (п.20 НП(С)БО 7) [38].

Якщо об'єкт основних засобів переоцінюється вперше:

- сума дооцінки включається до складу додаткового капіталу, субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»;

- сума уцінки включається до витрат звітного періоду, субрахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» [30].

Якщо об'єкт переоцінюється повторно, необхідно визначити суму попередніх переоцінок, які можуть бути:

- «дооціночними», якщо раніше проводилися лише дооцінки, або якщо сума всіх попередніх дооцінок перевищує суму всіх попередніх дооцінок;

- «уціночними», якщо раніше проводилися лише уцінки, або якщо сума всіх попередніх уцінок перевищує суму всіх попередніх дооцінок [69].

Якщо результат попередніх переоцінок «дооціночний» та знову проводиться дооцінка – сума дооцінки включається до складу додаткового капіталу (як при першій дооцінці); або якщо результат попередніх переоцінок «уціночний» та знову проводиться уцінка – сума уцінки відноситься до витрат поточного періоду (як при першій уцінці) [59].

Якщо результат попередніх переоцінок «дооціночний», а проводиться уцінка – суми попередніх переоцінок необхідно порівнювати з сумою уцінки:

- 1) сума уцінки менше суми попередніх дооцінок, або однакова їй, тоді: сума уцінки списується за рахунок раніше створеного додаткового капіталу, тобто за рахунок зменшення залишку на субрахунку субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»; (той суми на цьому субрахунку, яка відноситься до об'єкту, який уцінюється);

- 2) сума уцінки більше суми попередніх дооцінок, тоді:

частина суми уцінки списується за рахунок раніше створеного додаткового капіталу, тобто за рахунок зменшення залишку на субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»; (той суми на цьому субрахунку, яка

відноситься до об'єкту, який уцінюється), а друга частина відноситься до витрат поточного періоду (субрахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій») [84].

Якщо результат попередніх переоцінок «уціночний», а проводиться дооцінка, суму попередніх переоцінок необхідно порівняти з сумою нової дооцінки:

1) сума дооцінки менше суми попередніх уцінок, або дорівнює їй, тоді: сума дооцінки включається до складу доходів поточного періоду (субрахунок 746 «Інші доходи»);

2) сума дооцінки більше суми попередніх уцінок, тоді: частина суми дооцінки, яка дорівнює сумі попередніх уцінок, включається до складу доходів поточного періоду (субрахунок 746 «Інші доходи»), друга частина збільшує додатковий капітал (субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів») [49].

1.3 Аудит стану і руху основних засобів

Сутність аудиту основних засобів полягає у перевірці правильності оцінки об'єктів основних засобів при їх надходженні (формування первісної оцінки, визначені справедливої вартості), при їх експлуатації (залишкової вартості, переоціненої вартості), визначені приналежності об'єктів основних засобів суб'єкту господарювання або іншим юридичним чи фізичним особам, перевірці достовірності облікових даних та залишків основних засобів на рахунках обліку на дату складання фінансової звітності, перевірці правильності нарахування амортизації основних засобів, визначення доцільності збільшення чи зменшення корисності використання основних засобів та витрат, пов'язаних з ремонтом основних засобів, а також підтвердження тверджень управлінського персоналу про основні засоби у фінансовій звітності [29].

Метою аудиту основних засобів є встановлення:

- достовірності інформації первинних документів з обліку основних засобів відносно їх руху;
- повноти, своєчасності, достовірності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах;
- правильності організації бухгалтерського обліку основних засобів та його відповідності прийнятій обліковій політиці;
- достовірності та повноти інформації про основні засоби в фінансовій звітності;
- відповідності методики обліку та оподаткування операцій з основними засобами [35].

Мета аудиту основних засобів визначається аудитором самостійно на організаційному етапі відповідно до мети проведення аудиторської перевірки, яку визначає клієнт [65].

Об'єкти аудиту основних засобів визначаються аудитором при складанні програми проведення аудиту відповідно мети аудиторської процедури [93].

Наприклад, об'єктами аудиту основних засобів на етапі фактичного контролю є: інвентаризаційний опис, Акт інвентаризації, рахунки обліку основних засобів, протоколи урегулювання інвентаризаційних різниць, розпорядчі документи керівництва суб'єкта господарювання за результатами проведеної інвентаризації, довідки бухгалтерії про розрахунок відшкодування заподіяних збитків та інші [91].

Загалом об'єктами аудиту основних засобів є: об'єкти основних засобів, первинні документи з обліку основних засобів, рахунки обліку основних засобів, Журнал 4, Відомість 4.1., операції з обліку надходження, експлуатації, переоцінки, вибуття основних засобів, довідки бухгалтерії про розрахунки амортизації, витрати на утримання основних засобів та інші довідки, фінансова та інша звітність за основними засобами [53].

Завданнями аудиту операцій з основними засобами мають бути:

- перевірка твердження, що основні засоби відображені у звітності, належать суб'єкту господарювання;
- перевірка визнання об'єктів основних засобів активами при їх надходженні та на дату складання звітності;
- перевірка відповідності оцінки та класифікації основних засобів відповідно НП(С)БО 7 «Основні засоби»;
- оцінка організації синтетичного та аналітичного обліку основних засобів у бухгалтерії і за матеріально-відповідальними особами;
- встановлення правильності, повноти, достовірності інформації документального оформлення надходження, експлуатації та вибуття об'єктів основних засобів;
- перевірка ефективності використання та збереження об'єктів основних засобів;
- встановлення правильності визначення строку корисної експлуатації (використання) об'єктів основних засобів;
- перевірка правильності нарахування амортизації;
- підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку оцінки основних засобів при їх надходженні, експлуатації та вибутті;
- перевірка результатів переоцінки основних засобів та відображення результатів переоцінки в синтетичному та аналітичному обліку, їх тотожність;
- перевірка структури та суми витрат, пов'язаних із збільшенням чи зменшенням корисності основних засобів, а також списання понесених витрат на витрати відповідного періоду;
- перевірка законності проведення операцій, пов'язаних із вибуттям основних засобів (реалізація, обмін, безоплатна передача, внесок до статутного капіталу іншого підприємства, ліквідація), правильність розрахунків вартості вибуття та визначення фінансового результату таких операцій, відображення фінансових результатів вибуття основних засобів у фінансовому обліку та фінансовій звітності;

- підтвердження законності, достовірності, повноти інформації про основні засоби в синтетичному, аналітичному обліку визначення їх тотожності;

- підтвердження законності, достовірності, повноти інформації про основні засоби у фінансовій звітності;

- аналіз ефективності використання основних засобів (таблиця 1.14) [45].

Таблиця 1.14 – Концептуальні основи аудиту стану та руху основних засобів

Поняття	Визначення
1	2
Метою аудиту основних засобів	Метою аудиту стану та руху основних засобів є встановлення: <ul style="list-style-type: none"> - достовірності інформації первинних документів з обліку основних засобів відносно їх руху; - повноти, своєчасності, достовірності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; - правильності організації бухгалтерського обліку основних засобів та його відповідності прийнятій обліковій політиці; - достовірності та повноти інформації про основні засоби в фінансовій звітності; - відповідності методики обліку та оподаткування операцій з стану та руху основних засобів.
Завданнями аудиту основних засобів	Завданнями аудиту операцій з основними засобами мають бути: <ul style="list-style-type: none"> - перевірка твердження, що основні засоби відображені у звітності, належать суб'єкту господарювання; - перевірка відповідності оцінки та класифікації основних засобів відповідно НП(С)БО 7 «Основні засоби»; - оцінка організації синтетичного та аналітичного обліку основних засобів у бухгалтерії і за матеріально-відповідальними особами; - встановлення правильності, повноти, достовірності інформації документального оформлення стану, руху, експлуатації та вибуття об'єктів основних засобів; - перевірка ефективності використання та збереження об'єктів основних засобів;
	<ul style="list-style-type: none"> - встановлення правильності визначення строку корисної експлуатації (використання) об'єктів основних засобів; - перевірка правильності нарахування амортизації; - підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку оцінки основних засобів при їх надходженні, експлуатації та вибутті; - перевірка результатів переоцінки основних засобів та відображення результатів переоцінки в синтетичному та аналітичному обліку, їх тотожність; - перевірка структури та суми витрат, пов'язаних із збільшенням чи зменшенням корисності основних засобів, а також списання понесених витрат на витрати відповідного періоду;

Продовження таблиці 1.14

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка законності проведення операцій, пов'язаних із вибуттям основних засобів (реалізація, обмін, безоплатна передача, внесок до статутного капіталу іншого підприємства, ліквідація), правильність розрахунків вартості вибуття та визначення фінансового результату таких операцій, відображення фінансових результатів вибуття основних засобів у фінансовому обліку та фінансовій звітності; - підтвердження законності, достовірності, повноти інформації про основні засоби в синтетичному, аналітичному обліку визначення їх тотожності; - підтвердження законності, достовірності, повноти інформації про основні засоби у фінансовій звітності; - аналіз ефективності використання основних засобів.

Джерелами інформації можуть бути:

- законодавча та нормативна база з обліку основних засобів;
- первинні документи з обліку основних засобів, інших оборотних матеріальних активів;
- результати проведених інвентаризацій (інвентаризаційний опис, акт проведення інвентаризації, довідки бухгалтерії, інша інформація за результатами проведеної інвентаризації);
- інформація синтетичного та аналітичного обліку основних засобів (рахунки обліку основних засобів, інвентарні картки основних засобів);
- журнал 4, відомість 4.1;
- довідки бухгалтерії про розрахунки (амортизації, переоцінки, витрат на збільшення чи зменшення корисності основних засобів, фінансових результатів обміну, вибуття основних засобів, інші розрахунки);
- Баланс;
- Звіт про фінансові результати;
- Звіт про власний капітал;
- Примітки до фінансової звітності;
- акти попередніх аудиторських перевірок, ревізій, інших перевірок;
- результати тестування внутрішнього контролю обліку основних засобів;
- документація внутрішнього аудиту по контролю основних засобів;

- відповіді на зустрічні перевірки;
- контракти, договори оренди, страхові поліси;
- кошториси та плани ремонтів основних засобів;
- наказ про облікову політику [36].

Основними аудиторськими процедурами при перевірці основних засобів мають стати:

- перевірка приналежності основних засобів підприємству;
- перевірка визнання об'єктів основних засобів активами;
- перевірка дотримання термінів та порядку проведення інвентаризації основних засобів;
- перевірка правильності віднесення засобів до основних засобів;
- перевірка наявності договорів про повну матеріальну відповідальність;
- перевірка правильності та повноти формування первісної, залишкової, переоціненої, ліквідаційної вартості основних засобів;
- перевірка наявності, правильності оформлення і повноти заповнення всіх обов'язкових реквізитів відображення основних засобів у первинних документах;
- перевірка правильності та своєчасності відображення введення в експлуатацію основних засобів;
- перевірка правильності та своєчасності відображення списання основних засобів при реалізації, ліквідації або безоплатної передачі;
- перевірка правильності та своєчасності проведення переоцінки (дооцінки, уцінки) основних засобів;
- перевірка правильності включення фінансових витрат по створенню кваліфікаційного активу (реконструкція, модернізація об'єктів основних засобів, які призводять до збільшення майбутніх економічних вигод) до первісної вартості основних засобів, відповідно НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»;
- перевірка отриманих та наданих в оренду основних засобів;

- перевірка правильності складання кореспонденції рахунків обліку основних засобів;
- перевірка правильності відображення основних засобів в облікових регістрах журналі 4, відомості 4.1 та Головній книзі;
- перевірка достовірності відображення залишків основних засобів у фінансовій звітності;
- аналіз основних засобів [83].

Таким чином, для ефективного використання основних засобів необхідно вміти правильно відображати їх в обліку, одним із чого є їх документування, що підтверджує достовірність бухгалтерського обліку.

Типові форми розроблено з метою систематизації та визначення стандартного уніфікованого переліку показників, необхідних для складання форм державних статистичних спостережень із праці, а також полегшення ведення їх (зокрема в електронній формі) респондентами (підприємствами, установами, організаціями).

Метою аудиту основних засобів є встановлення: достовірності інформації первинних документів з обліку основних засобів відносно їх руху; повноти, своєчасності, достовірності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності організації бухгалтерського обліку основних засобів та його відповідності прийнятій обліковій політиці; достовірності та повноти інформації про основні засоби в фінансовій звітності; відповідності методики обліку та оподаткування операцій з основними засобами.

2 ОБЛІК СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ЄВРО АВАНГАРД»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Євро Авангард»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Євро Авангард» (далі ТОВ «Євро Авангард»). Код ЄДРПОУ 42241949. Дата реєстрації 15.06.2018 р. Директор – Лазебний Іван Віталійович. Розмір статутного капіталу 1 000,00 грн.

Підприємство є платником податку на додану вартість з 12.11.2020 р. Індивідуальний податковий номер 422419408296.

Основний вид діяльності: 33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

Інші види діяльності:

- 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.;
- 71.20 Технічні випробування та дослідження;
- 43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.

Товариство створене з метою діяльності, скерованої на отримання прибутку на вкладений капітал, а також задоволення на підставі отриманих прибутків соціально-економічних інтересів учасників та членів трудового колективу ТОВ «Євро Авангард».

ТОВ «Євро Авангард» має самостійний баланс, печатку, зі своєю назвою, має фірмовий бланк.

Метою діяльності ТОВ «Євро Авангард» є ведення виробничо-господарської та іншої діяльності, спрямованої на створення нових робочих місць, на отримання прибутку на вкладений капітал; а також на задоволення на її основі соціально-економічних інтересів власника та членів трудового колективу підприємства, здійснення посередницької діяльності.

Трудовий колектив підприємства складається з 50 осіб.

Підприємство володіє значним інтелектуальним потенціалом, має дружні, тісні стосунки з партнерами, оснащене сучасними інформаційними засобами діяльності і управління.

Питання організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Євро Авангард» належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів. Вони ж несуть відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Євро Авангард» самостійно вибрало форму його організації - створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства.

ТОВ «Євро Авангард» самостійно:

- визначає облікову політику підприємства;
- обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;
- затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;

Керівник ТОВ «Євро Авангард» створює необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечує неухильне виконання працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Головний бухгалтер, на якого покладено ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Євро Авангард»:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;

- організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

Також відображено у наказі про облікову політику ТОВ «Євро Авангард», щодо обов'язків головного бухгалтера, створювати резерв забезпечення витрат на оплату відпусток працівникам підприємства і виконання гарантійних зобов'язань. Величину забезпечення витрат на оплату відпусток визначати як добуток фактично нарахованої працівникам заробітної плати і норми резервування. Норма резервування визначається як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці.

2.2 Облік стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»

Підприємство придбало верстат вартістю 240000 грн, у т.ч. ПДВ. Витрати на доставку склали 1000 грн (перевізник – неплатник ПДВ). На налагодження та запуск було витрачено 1800 грн з ПДВ.

Первісна вартість = $200000,00 + 1000,00 + 1500,00 = 202500,00$ грн, де

200000 – вартість верстату без ПДВ ($=240000 \times 5 \div 6$);

1500 – вартість налагодження без ПДВ ($=1800 \times 5 \div 6$);

1000 – вартість доставки.

Підприємство придбало офісні меблі вартістю 240000 грн (у тому числі ПДВ — 40000 грн). Меблі були оприбутковані на баланс як товари, проте згодом комплект меблів вартістю 29000 грн (без ПДВ) був визнаний ОЗ.

Як ці операції відобразити в бухгалтерському обліку, наведено у табл.

2.1.

Таблиця 2.1 – Переведення оборотних активів до складу основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано офісні меблі	281	631	200000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	644/1	631	40000
		641/ПДВ	644/1	40000
3	Перераховано оплату постачальнику	631	311	240000
4	Переведено до складу ОЗ комплект меблів	152	281	29000
5	Введено в експлуатацію комплект меблів	106	152	29000

Підприємством придбано об'єкт ОЗ — офісний сейф, первісна вартість якого 28000 грн.

Підприємством установлені:

- строк корисного використання – 20 років;
- ліквідаційна вартість – 500 грн;
- метод амортизації – прямолінійний.

Вартість, яка амортизується, становить:

$$28000 \text{ грн} - 500 \text{ грн} = 27500 \text{ грн.}$$

Розрахуємо річну суму амортизації, використовуючи прямолінійний метод:

$$27500 \text{ грн} \div 20 \text{ років} = 1375 \text{ грн.}$$

Щомісячна сума амортизації становитиме:

$$1375 \text{ грн} \div 12 \text{ міс.} = 114,58 \text{ грн/міс.}$$

Для більшої наочності представимо порядок відображення нарахованої амортизації в бухгалтерському обліку в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Відображення амортизації основних засобів в обліку підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються в капітальному будівництві	151	131	5000
2	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються для виготовлення об'єктів ОЗ власними силами підприємства	152	131	4000
3	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються для виготовлення об'єктів інших необоротних матеріальних активів власними силами підприємства	153	131	1000
4	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються для створення об'єктів нематеріальних активів власними силами підприємства	154	131	500
5	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються при виробництві продукції (якщо ця сума може бути безпосередньо віднесена до конкретного об'єкта витрат)	23	131	10000
6	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються в роботах, пов'язаних з освоєнням нових виробництв і агрегатів, а також у підготовчих до виробництва роботах у сезонних галузях промисловості	39	131	8000
7	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються при виробництві продукції (якщо ця сума не може бути безпосередньо віднесена до конкретного об'єкта витрат), для управління виробництвом та обслуговування виробничого процесу	91	131	7000

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5
8	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються в адміністративних цілях	92	131	9000
9	Відображено суму амортизації ОЗ, які використовуються для реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	93	131	6000
10	Відображено суму амортизації ОЗ, переданих в оперативну оренду (якщо оренда не є основним видом діяльності підприємства)	949	131	3000
11	Відображено в позабалансовому обліку суму нарахованої амортизації ОЗ	09	—	800
12	Відображено використання амортизаційних відрахувань у зв'язку з капітальними інвестиціями	—	09	00

Підприємством був установлений критерій суттєвості, згідно з яким переоцінка ОЗ проводиться, якщо залишкова вартість відрізняється від справедливої на 10 % і більше. Початкові дані для розрахунку суми переоцінки, а також результати її проведення наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Дані про переоцінку верстатів

№ з/п	Показник	Верстат 1	Верстат 2	Верстат 3	Верстат 4
1	2	3	4	5	6
1	Первісна (переоцінена) вартість, грн	22400	25200	20600	21280
2	Сума зносу, грн	3920	3800	1500	700
3	Залишкова вартість, грн (ряд. 1 - ряд. 2)	18480	21400	19100	20580
4	Справедлива вартість за даними проведеної оцінки, грн	22176	18190	21010	19551*
5	Результат попередніх переоцінок (дооцінка «+», уцінка «-»), грн	+1500	—	—	-1596
6	Індекс переоцінки (ряд. 4 ÷ ряд. 3)	1,2	0,85	1,1	0,95
7	Переоцінена первісна вартість, грн (ряд. 1 × ряд. 6)	26880	21420	22660	20216

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6
8	Переоцінена сума зносу, грн (ряд. 2 × ряд. 6)	4704	3230	1650	665
9	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») первісної (переоціненої) вартості, грн (ряд. 7 - ряд. 1)	+4480	-3780	+2060	-1064
10	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») нарахованого зносу, грн (ряд. 8 - ряд. 2)	+784	-570	+150	-35
11	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») залишкової вартості, грн (ряд. 4 - ряд. 3)	+3696	-3210	+1910	-1029

У бухгалтерському обліку підприємства переоцінка вартості об'єктів ОЗ відповідно до зазначених вище даних буде відображена таким чином (таблиці 2.4).

Таблиця 2.4 – Облік першої переоцінки вартості основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Дооцінка залишкової вартості об'єктів ОЗ				
1	Відображено дооцінку суми нарахованого зносу:			
	– верстата 1	104	131	784
	– верстата 3	104	131	150
2	Відображено дооцінку залишкової вартості:			
	– верстата 1	104	411	3696
	– верстата 3	104	411	1910
3	Нараховано відстрочені податкові зобов'язання (далі — ВПЗ) за рахунок зменшення капіталу в дооцінках:			

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5
	– щодо верстата 1 (3696 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	665,28
	– щодо верстата 3 (1910 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	343,80
Уцінка залишкової вартості об'єктів ОЗ				
1	Відображено уцінку суми нарахованого зносу:			
	– верстата 2	131	104	570
	– верстата 4	131	104	35
2	Відображено уцінку залишкової вартості:			
	– верстата 2	975	104	3210
	– верстата 4	975	104	1029
3	Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані з уцінкою	793	975	4239

На балансі підприємства в групі «Верстати токарні по металу» обліковуються 4 верстати, щодо яких прийнято рішення про їх переоцінку станом на 30.09.2020 р.

Початкові дані для розрахунку суми переоцінки, а також результати її проведення наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Дані про переоцінку верстатів

№ з/п	Показник	Верстат 1	Верстат 2	Верстат 3	Верстат 4
1	2	3	4	5	6
1	Первісна переоцінена вартість, грн	22400	25200	20600	21280
2	Сума зносу, грн	3920	3800	1500	700
3	Залишкова вартість, грн (ряд. 1 - ряд. 2)	18480	21400	19100	20580
4	Справедлива вартість за даними проведеної оцінки, грн	23100	19260	22920	17493

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
5	Результат попередніх переоцінок (дооцінка «+», уцінка «-») залишкової вартості, грн	-4900	+1500	-1350	+5208
6	Індекс переоцінки (ряд. 4 ÷ ряд. 3)	1,25	0,9	1,2	0,85
7	Переоцінена первісна вартість, грн (ряд. 1 × ряд. 6)	28000	22680	24720	18088
8	Переоцінена сума зносу, грн (ряд. 2 × ряд. 6)	4900	3420	1800	595
9	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») первісної переоціненої вартості, грн (ряд. 7 - ряд. 1)	+5600	-2520	+4120	-3192
10	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») нарахованого зносу, грн (ряд. 8 - ряд. 2)	+980	-380	+300	-105
11	Сума переоцінки (дооцінка «+», уцінка «-») залишкової вартості об'єкта, грн (ряд. 4 - ряд. 3)	+4620	-2140	+3820	-3087

Як відобразити зазначені операції з уцінки та дооцінки раніше переоцінених об'єктів ОЗ на рахунках бухгалтерського обліку, показано в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Облік уцінки та дооцінки раніше переоцінених об'єктів основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Дооцінка залишкової вартості раніше уцінених об'єктів ОЗ				
1	Відображено дооцінку суми нарахованого зносу:			
	– верстата 1	104	131	980
	– верстата 3	104	131	300

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
2	Відображено дооцінку залишкової вартості в межах попередніх уцінок:			
	– верстата 1	104	746	4620
	– верстата 3	104	746	1350
3	Відображено перевищення суми дооцінки над сумою попередніх уцінок щодо верстата 3 (3820 грн - 1350 грн)	104	411	2470
4	Нараховано ВПЗ за рахунок зменшення капіталу в дооцінках (2470 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	444,60
5	Списано на фінансовий результат доходи за дооцінкою об'єктів ОЗ (у межах попередніх уцінок)	746	793	5970
Уцінка залишкової вартості раніше дооцінених об'єктів ОЗ				
1	Відображено уцінку суми нарахованого зносу:			
	– верстата 2	131	104	380
	– верстата 4	131	104	105
2	Відображено уцінку залишкової вартості об'єкта ОЗ у межах попередніх дооцінок:			
	– верстата 2	411	104	1500
	– верстата 4	411	104	3087
3	Здійснено коригування ВПЗ на розрахункову величину податку на прибуток із суми зміни капіталу в дооцінках:			
	– щодо верстата 2 (1500 грн × 18 % ÷ 100 %)	54	411	270
	– щодо верстата 4 (3087 грн × 18 % ÷ 100 %)	54	411	555,66
4	Відображено перевищення суми уцінки верстата 2 над сумою попередніх дооцінок (2140 грн - 1500 грн)	975	104	640
5	Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані з уцінкою	793	975	640

На балансі підприємства як ОЗ обліковується фрезерний верстат, первісна вартість якого становить 28000 грн. На дату балансу залишкова вартість об'єкта досягла нульового значення, але верстат продовжує

використовуватися в господарській діяльності підприємства. У зв'язку із цим прийнято рішення про проведення його переоцінки станом на 30.09.2020 р. Справедлива вартість фрезерного верстата становить 14500 грн.

Як у цьому випадку відобразити дооцінку верстата в бухгалтерському обліку, показано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Облік дооцінки основних засобів із нульовою залишковою вартістю

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Віднесено на збільшення капіталу в дооцінках суму дооцінки залишкової вартості об'єкта, яка дорівнює його справедливій вартості	104	411	14500
2	Нараховано ВПЗ за рахунок зменшення капіталу в дооцінках (14500 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	2610

На балансі підприємства як ОЗ обліковується верстат, первісна вартість якого становить 10800 грн. Ліквідаційна вартість верстата дорівнює нулю, амортизація нараховується за прямолінійним методом. При визнанні об'єкта ОЗ активом був установлений строк корисного використання 5 років.

Після 3 років експлуатації верстата, коли його залишкова вартість становила 4320 грн, а сума нарахованого зносу — 6480 грн, на підприємстві було прийнято рішення про його дооцінку. Після дооцінки залишкова переоцінена вартість об'єкта ОЗ становить 5184 грн (індекс переоцінки – 1,2).

Обліковою політикою підприємства встановлено, що сума перевищення попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок щомісячно включається до складу нерозподіленого прибутку.

У таблиці 2.8 показано, як відобразити зазначені операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.8 – Облік списання дооцінки до складу нерозподіленого прибутку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Віднесено на збільшення капіталу в дооцінках суму дооцінки залишкової вартості об'єкта (5184 грн - 4320 грн)	104	411	864
2	Нараховано ВПЗ за рахунок зменшення капіталу в дооцінках (864 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	155,52
3	Відображено суму дооцінки зносу об'єкта ОЗ (6480 грн × 1,2 - 6480 грн)	104	131	1296
4	Відображено щомісячну суму амортизаційних відрахувань виходячи із залишкової вартості об'єкта після переоцінки (5184 грн ÷ (5 років - 3 роки) ÷ 12 міс.)	91	131	216
5	Відображено щомісячне зменшення капіталу в дооцінках зі збільшенням нерозподіленого прибутку (864 грн ÷ 2 роки ÷ 12 міс.)	411	441	36
6	Відображено коригування ВПЗ (36 грн × 18 % ÷ 100 %)	54	411	6,48

Зменшення і відновлення корисності об'єкта ОЗ, який раніше не переоцінювався. На балансі підприємства обліковується об'єкт ОЗ первісною вартістю 60480 грн. Строк його корисного використання — 5 років. Амортизація нараховується прямолінійним методом. Ліквідаційна вартість дорівнює нулю. Після 2 років експлуатації об'єкта підприємство встановило, що існують ознаки зменшення корисності, і відобразило в обліку зменшення корисності об'єкта. Ще через 1 рік експлуатації об'єкта встановлено, що ознаки зменшення корисності припинили існувати, і підприємство відобразило відновлення корисності об'єкта.

Початкові дані для розрахунку сум втрат від зменшення корисності та вигід від відновлення корисності об'єкта ОЗ наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Початкові дані про облік основних засобів

№ з/п	Показник	Сума, грн
Зменшення корисності об'єкта ОЗ		
1	Первісна вартість об'єкта ОЗ	60480
2	Сума нарахованого зносу на дату балансу (60480 грн ÷ 5 років × 2 роки)	24192
3	Залишкова вартість на дату балансу (60480 грн - 24192 грн)	36288
4	Сума очікуваного відшкодування на дату балансу	30840
5	Втрати від зменшення корисності об'єкта ОЗ (36288 грн - 30840 грн)	5448
Відновлення корисності об'єкта ОЗ		
1	Первісна вартість об'єкта ОЗ	60480
2	Сума нарахованої амортизації (24192 грн + 30840 грн ÷ 3 роки × 1 рік)	34472
3	Відображені раніше втрати від зменшення корисності об'єкта ОЗ	5448
4	Залишкова вартість об'єкта ОЗ (60480 грн - 34472 грн - 5448 грн)	20560
5	Сума очікуваного відшкодування на дату балансу	23130
6	Залишкова вартість об'єкта ОЗ без урахування раніше визначеної суми втрат від зменшення його корисності (60480 грн - 60480 грн ÷ 5 років × 3 роки)	24192
7	Залишкова вартість об'єкта після відновлення його корисності	23130
8	Сума доходу від відновлення корисності (23130 грн - 20560 грн)	2570

У таблиці 2.10 покажемо, як операції зі зменшення і відновлення корисності об'єкта ОЗ, який раніше не переоцінювався, відобразити в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 2.10 – Зміна корисності об'єкта основних засобів, який раніше не переоцінювався

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
Зменшення корисності об'єкта ОЗ				
1	Відображено втрати від зменшення корисності об'єкта ОЗ, який раніше не переоцінювався	972	131	5448
2	Списано на фінансовий результат втрати від зменшення корисності	793	972	5448
Відновлення корисності об'єкта ОЗ				
1	Відображено дохід від відновлення корисності об'єкта ОЗ	131	742	2570
2	Списано на фінансовий результат доходи від відновлення корисності об'єкта ОЗ	742	793	2570

Зменшення корисності раніше переоцінених об'єктів ОЗ. На балансі підприємства обліковуються 2 верстати, щодо яких відбулися події, які призвели до зменшення їх корисності. Раніше верстати переоцінювалися.

Початкові дані наведено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Початкові дані про облік основних засобів

№ з/п	Показник	Сума, грн	
		верстат 1	верстат 2
1	2	3	4
1	Переоцінена первісна вартість	21960	59760
2	Сума нарахованого зносу на дату балансу	7320	22410
3	Залишкова вартість на дату балансу (ряд. 1 - ряд. 2)	14640	37350
4	Сума очікуваного відшкодування на дату балансу	12000	34680
5	Втрати від зменшення корисності об'єкта ОЗ (ряд. 3 - ряд. 4)	2640	2670
6	Перевищення суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок	1380	-

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4
7	Перевищення попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок	-	2016

Як відображати в обліку підприємства втрати від зменшення корисності об'єктів ОЗ, які раніше переоцінювалися, ви можете побачити в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Облік зменшення корисності раніше переоцінених об'єктів основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
Зменшення корисності верстата 1 (сума попередніх уцінок перевищує суму дооцінок)				
1	Відображено втрати від зменшення корисності верстата 1	972	131	2640
2	Списано на фінансовий результат втрати від зменшення корисності	793	972	2640
Зменшення корисності верстата 2 (сума попередніх дооцінок перевищує суму уцінок)				
1	Відображено втрати від зменшення корисності верстата 2 за рахунок капіталу в дооцінках у межах суми перевищення попередніх дооцінок над уцінками	411	131	2016
2	Відображено коригування ВПЗ на розрахункову суму податку на прибуток із суми зміни капіталу в дооцінках (2016 грн × 18 % ÷ 100 %)	54	411	362,88
3	Віднесено залишок втрат від зменшення корисності верстата 2 до складу поточних витрат (2670 грн - 2016 грн)	972	131	654
4	Списано на фінансовий результат втрати від зменшення корисності	793	972	654

Відновлення корисності раніше переоцінених об'єктів ОЗ. На балансі підприємства обліковуються 2 верстати, щодо яких була проведена процедура зменшення корисності. Після усунення причин, що призвели до зменшення

корисності, підприємство відображає відновлення корисності верстатів. Раніше верстати переоцінювалися.

Вихідні дані наведено в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Вихідні дані про облік основних засобів

№ з/п	Показник	Сума, грн	
		верстат 1	верстат 2
1	Переоцінена первісна вартість об'єкта ОЗ	72360	32720
2	Сума нарахованого зносу на дату балансу	47360	13480
3	Залишкова вартість на дату балансу (ряд. 1 - ряд. 2)	25000	19240
4	Сума очікуваного відшкодування на дату балансу	26800	21840
5	Залишкова вартість об'єкта ОЗ без урахування раніше визначеної суми втрат від зменшення його корисності	28160	21440
6	Сума вигід від відновлення корисності	1800	2200
7	Сума перевищення попередніх дооцінок над уцінками (втратами від зменшення корисності)	2000	-
8	Сума перевищення попередніх уцінок і втрат від зменшення корисності над сумою дооцінок	-	2088

Як наведене вище відновлення корисності раніше переоцінених об'єктів ОЗ відобразити в бухгалтерському обліку підприємства, наведено у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Облік відновлення корисності раніше переоцінених об'єктів основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Відновлення корисності верстата 1 (сума попередніх дооцінок перевищує суму уцінок та втрат від зменшення корисності)				
1	Відображено вигоди від відновлення корисності раніше переоціненого верстата 1	131	411	1800

Продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5
2	Нараховано ВПЗ за рахунок зменшення капіталу в дооцінках (1800 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	324
Відновлення корисності верстата 2 (сума попередніх уцінок та втрат від зменшення корисності перевищує суму дооцінок)				
1	Відображено дохід від відновлення корисності верстата 2 у межах перевищення сум раніше проведених уцінок і зменшення корисності над сумою дооцінок	131	742	2088
2	Списано на фінансовий результат доходи від відновлення корисності верстата 2	742	793	2088
3	Відображено вигоди від відновлення корисності на суму, що залишилася (2200 грн - 2088 грн)	131	411	112
4	Нараховано ВПЗ за рахунок зменшення капіталу в дооцінках (112 грн × 18 % ÷ 100 %)	411	54	20,16

Для поліпшення зі збільшенням майбутніх економічних вигід підприємство здійснило:

1) господарським способом будівництво прибудови до будівлі магазину з метою збільшення торговельної площі та розширення асортименту товарів, що реалізуються. Вартість поліпшень становить 218080 грн (у тому числі ПДВ – 4000 грн), з них:

- балансова вартість будівельних матеріалів – 104000 грн;
- витрати на оплату праці робітників, зайнятих на будівництві прибудови, – 64000 грн;
- сума ЄСВ, нарахованого на фонд оплати праці працівників, зайнятих будівництвом прибудови, – 14080 грн;
- вартість послуг сторонньої організації – 24000 грн (у тому числі ПДВ – 4000 грн);
- амортизація ОЗ та інших необоротних матеріальних активів, використаних при будівництві, – 12000 грн;

2) підрядним способом поліпшення виробничого обладнання, що збільшило майбутні економічні вигоди, очікувані від його використання.

Вартість послуг підрядника становить 48000 грн (у тому числі ПДВ – 8000 грн).

Відобразити зазначені операції на рахунках бухгалтерського обліку потрібно так, як показано в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Облік поліпшень об'єктів основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Поліпшення об'єкта ОЗ господарським способом				
1	Списано вартість будівельних матеріалів, використаних при проведенні будівництва	151	205	104000
2	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим будівництвом прибудови до будівлі магазину	151	661	64000
3	Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці працівників, зайнятих на будівництві об'єкта ОЗ	151	651	14080
4	Відображено вартість послуг сторонньої організації	151	631	20000
5	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631	4000
		641/ПДВ	644/1	4000
6	Оплачено вартість послуг сторонньої організації	631	311	24000
7	Нараховано амортизацію ОЗ та інших необоротних матеріальних активів, які використовуються при будівництві прибудови до будівлі магазину	151	131	12000
8	Збільшено залишок на позабалансовому рахунку 09	09	—	12000
9	Відображено збільшення первісної вартості будівлі на суму витрат з поліпшення об'єкта ОЗ (104000 грн + 64000 грн + 14080 грн + 20000 грн + 12000 грн)	103	151	214080
10	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09 (у межах дебетового сальдо)	—	09	214080

Продовження таблиці 2.15

1	2	3	4	5
Поліпшення об'єкта ОЗ підрядним способом				
1	Перераховано попередню оплату вартості послуг підрядній організації	371	311	48000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	644/ПДВ	8000
		641/ПДВ	644/1	8000
3	Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією, що здійснювала поліпшення обладнання	152	631	40000
4	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	644/ПДВ	631	8000
5	Відображено залік заборгованостей	631	371	48000
6	Відображено збільшення первісної вартості обладнання на суму витрат з його поліпшення	104	152	40000
7	Зменшено залишок за рахунком 09 (у межах дебетового сальдо)	-	09	40000

Ремонт ОЗ, що не змінює майбутніх економічних вигід. Підприємство здійснило поточний ремонт:

а) складу, який використовується для зберігання товару, підрядним способом на суму 18000 грн (у тому числі ПДВ – 3000 грн);

б) службового автомобіля, який використовується для переміщення адміністративного персоналу, господарським способом на суму 6849,60 грн, з них:

– вартість запчастин – 4800 грн;

– заробітна плата автомеханіка, зайнятого ремонтом автомобіля, – 1680 грн;

– сума ЄСВ, нарахованого на заробітну плату автомеханіка, – 369,60 грн.

Як у бухгалтерському обліку відобразити зазначені операції, ви можете побачити в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Облік ремонтів об'єктів основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
Поточний ремонт об'єкта ОЗ підрядним способом				
1	Перераховано передоплату за ремонтні роботи, виконані підрядною організацією	371	311	18000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	644/ПДВ	3000
		641/ПДВ	644/1	3000
3	Підписано акт виконаних робіт з підрядною організацією та відображено витрати з ремонту будівлі складу	93	631	15000
4	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ	644/ПДВ	631	3000
5	Відображено залік заборгованостей	631	371	18000
6	Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	93	15000
Поточний ремонт об'єкта ОЗ господарським способом				
1	Списано вартість запасних частин, використаних при проведенні ремонту автомобіля	92	207	4800
2	Нараховано заробітну плату автомеханіка, зайнятого ремонтом	92	661	1680
3	Нараховано ЄСВ на заробітну плату автомеханіка	92	651	369,60
4	Списано ремонтні витрати на фінансовий результат	791	92	6849,60

Обліковий реєстр для обліку основних засобів використовується Журнал 4, Відомість 4.1.

У Балансі основні засоби відображаються первісна вартість у рядку 1011, знос у рядку 1012, залишкова вартість у рядку 1010, яка складається з первісної вартості за мінусом зносу.

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Євро Авангард»

Актив Балансу містить інформацію про розміщення капіталу, що є в розпорядженні у підприємства, тобто про вкладення в майно та довгострокові фінансові інвестиції, матеріальні цінності, про залишки грошових коштів. Основним принципом групування статей активу балансу являється ступінь їх ліквідності (тобто швидкість перетворення у грошові кошти). Для аналізу структури статей активу балансу на складається таблиця 2.17.

В процесі аналізу вивчаються динаміка, склад та структура активів підприємства, від того які кошти вкладені в основні засоби та оборотні активи, скільки їх знаходиться у господарській сфері в грошовій та матеріальній формі, наскільки оптимальне їх відношення, багато в чому залежать результати господарської діяльності, а відповідно і фінансовий стан підприємства.

Із наших діаграм можна зробити висновок, що на ТОВ «Євро Авангард» в необоротні активи у порівняно з оборотними активами більше вкладають кошти, оскільки вони найбільш задіяні у сфері обігу, який склав у 2019 р. – 69%, 2020 р. - 66% та в 2021 р. – 77%.

В пасиві балансу відображаються фінансові джерела, за рахунок яких формуються активи або капітал підприємства. При аналізі фінансового стану необхідно вивчити динаміку і структуру власного і позикового капіталу, виявити причини зміни деяких статей та дати оцінку цим змінам на кінець звітного періоду (таблиця 2.18).

Таким чином, власний капітал займає найбільший відсоток: у 2019р- 59%, 2020р – 53%, 2021р – 47% порівняно з позиковим капіталом (поточними та довгостроковими зобов'язаннями). Але ми бачимо, що поступово власний капітал зменшується, про що свідчить зменшення прибутку.

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Євро Авангард» наведені у таблиці 2.19.

Таблиця 2.17 – Аналітичне групування та аналіз статей активу балансу

№ рядка	Актив	На кінець звітної періоду						Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп росту, %	
		тис. грн			%			2020	2021	2020	2021
		2019	2020	2021	2019	2020	2021				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Майно разом	10417425	11344088	13697923	100	100	100	926663	2353835	108,90	120,75
1.1	Необоротні активи	7199577	7533649	10559590	69,11	66,41	77,09	334072	3025941	104,64	140,17
1.1.1	Основні засоби	2050185	2237165	7843516	28,48	29,70	74,28	186980	5606351	109,12	350,60
1.1.2	Капітальні інвестиції	1659198	1708546	1252004	23,05	22,68	11,86	49348	-456542	102,97	73,28
1.2	Оборотні активи	3217583	3810174	3138068	30,89	33,59	22,91	592591	-672106	118,42	82,36
1.2.1	Запаси	985766	1099196	1337983	30,64	28,85	42,64	113430	238787	111,51	121,72
1.2.2	Дебіторська заборгованість	1793682	2327766	1640066	55,75	61,09	52,26	534084	-687700	129,78	70,46
1.2.3	Грошові кошти та їх еквіваленти	384170	337273	108996	11,94	8,85	3,47	-46897	-228277	87,79	32,32
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	265	265	265	0,00	0,00	0,00	0	0	100	100

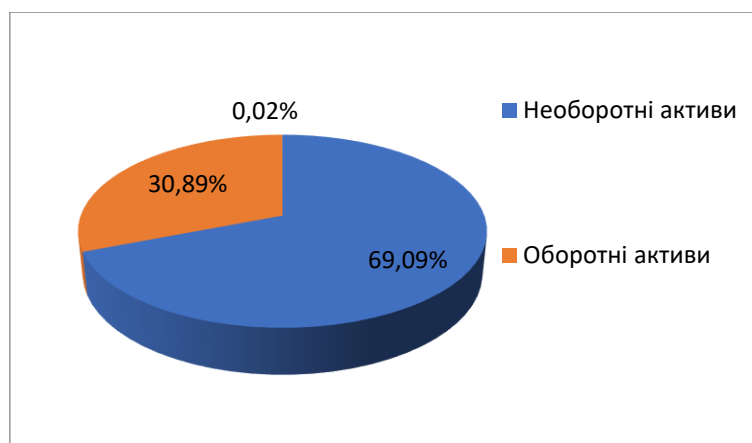

Рисунок 2.1 – Відсотковий склад активу балансу ТОВ «Євро Авангард» за 2019 р.

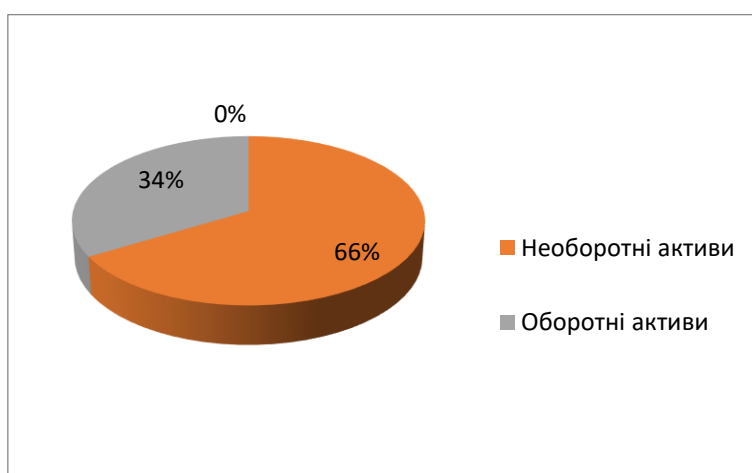

Рисунок 2.2 – Відсотковий склад активу балансу ТОВ «Євро Авангард» за 2020 р.

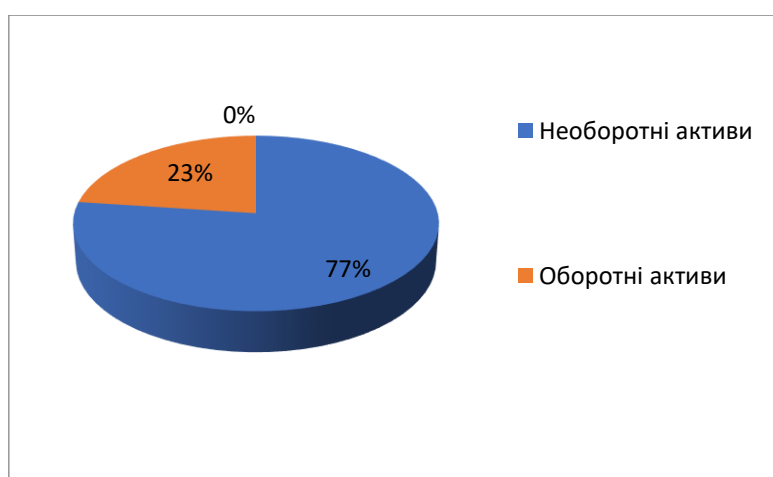

Рисунок 2.3 – Відсотковий склад активу балансу ТОВ «Євро Авангард» за 2021 р.

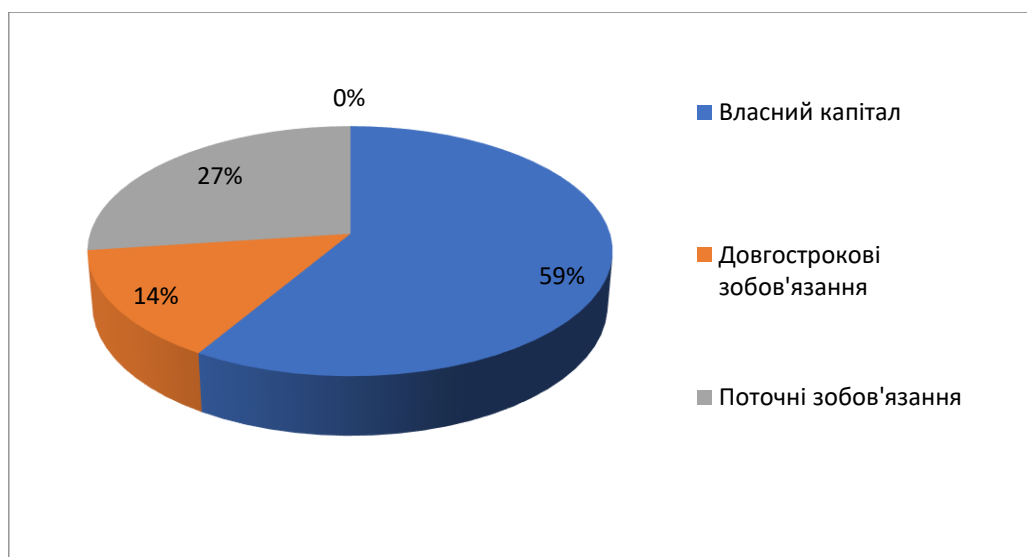

Рисунок 2.4 – Відсотковий склад пасиву балансу ТОВ «Свро Авангард» за 2019 р.

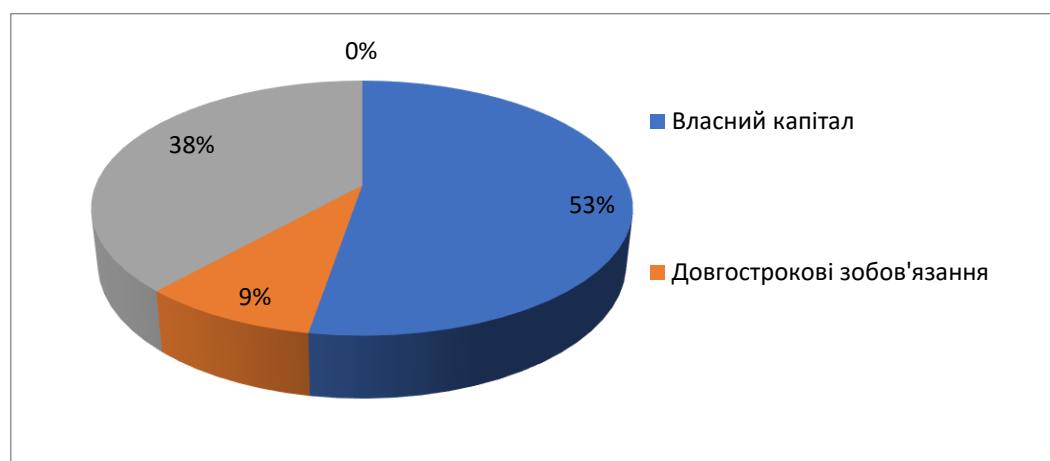

Рисунок 2.5 – Відсотковий склад пасиву балансу ТОВ «Свро Авангард» за 2020 р.

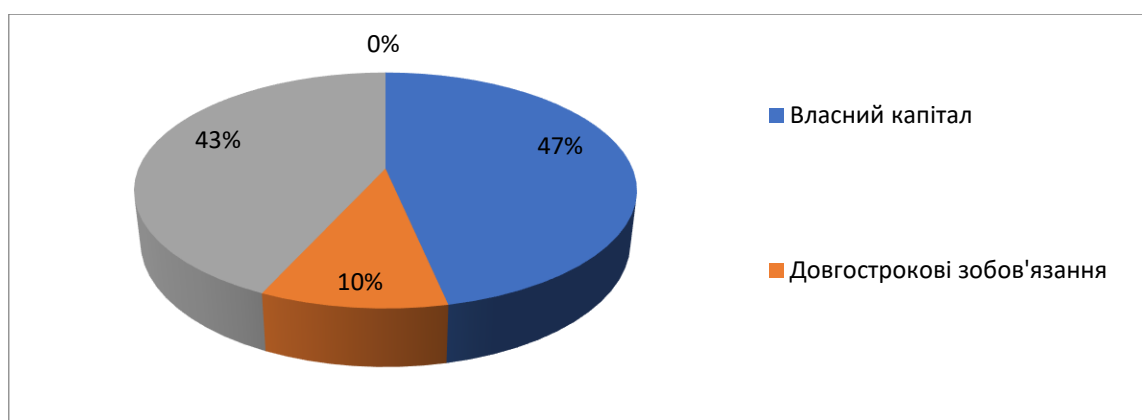

Рисунок 2.6 – Відсотковий склад пасиву балансу ТОВ «Свро Авангард» за 2021 р.

Таблиця 2.19 - Аналіз показників ділової активності ТОВ «Євро Авангард»

№	Показник	Розрахунок показника фінансового стану			Орієнтоване позитивне значення показника
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,22	1,21	1,18	збільшення
2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,86	3,68	2,77	збільшення
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,59	6,40	10,40	збільшення
4	Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	93,16	97,84	129,99	зменшення
5	Строк погашення дебіторської заборгованості, дн.	64,40	56,21	34,61	зменшення
6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	10,08	12,64	13,35	збільшення
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,50	2,18	2,44	збільшення

За звітний період 2019 року повний цикл виробництва та обігу підприємства дорівнював 0,22 раз або 1636 діб на один цикл. За рахунок збільшення цих коефіцієнтів повний цикл виробництва та обігу став 1,18 раз або 305 діб на один цикл. Економічний ефект в результаті прискорення обертання виражається у відносному вивільненні коштів з обороту, а також у збільшенні суми прибутку.

З рисунків 2.1-2.3 видно як змінилась частка основних статей активу балансу (необоротні активи, оборотні активи та необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття): в 2021 р. оборотні кошти збільшились (77%) порівняно з 2019 р. (68,09%), але в той же час необоротні кошти зменшились з 30,89% (2019 р.) до 23% (2021 р.).

А з рисунків 2.4-2.6 бачимо зміну основних статей пасиву балансу (власний капітал; довгострокові зобов'язання; поточні зобов'язання; зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття): відбулось зменшення власного капіталу з 59% (2019 р.) до 47% (2021 р.) та видно тенденцію збільшення поточних зобов'язань – 27% до 43% та коливання довгострокових зобов'язань – 14%, 9%, 10%.

Аналіз ефективності використання капіталу підприємства показав, що середній термін обігу кредиторської заборгованості на кінець 2019 року склав 3,86. За наступний період спостерігається зменшення цього показника на 1,09. Тобто на кінець 2021 року середній термін обігу кредиторської заборгованості став дорівнювати 2,77. Ці зміни привели до зменшення в динаміці коефіцієнта обігу кредиторської заборгованості з 3,86 до 2,77. На кінець 2021 року підприємство зробило 3 обороти, щоб сплатити кредиторські рахунки по господарським операціям. Тобто зниження у динаміці коефіцієнта обігу кредиторської заборгованості свідчить про зниження швидкості сплати заборгованості підприємства. Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості за 2019-2021 звітних періоду збільшився з 5,59 до 10,40. Зростання у динаміці коефіцієнту обігу поточних зобов'язання є позитивним моментом, бо свідчить про покращення стану розрахунків з кредиторами підприємства.

Аналіз ділової активності свідчить, що на підприємстві відбуваються позитивні тенденції протягом періоду, який аналізується. Збільшується коефіцієнт оборотності активів за рахунок збільшення оборотності запасів та дебіторської заборгованості. Все це призвело до зменшення тривалості оборотних коштів і до збільшення прибутку підприємства.

Розглянемо детальніше аналіз показників ефективної діяльності (рентабельності) на прикладі ТОВ «Євро Авангард». Показники рентабельності наведені в таблиці 2.20.

Таблиця 2.20 – Показники ефективної діяльності ТОВ «Євро Авангард»

№	Показник	Розрахунок показника фінансового стану			Орієнтоване позитивне значення показника
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт рентабельності активів	2,41	2,22	-11,27	збільшення
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	4,03	3,99	-23,32	збільшення
3	Коефіцієнт рентабельності реалізації	2,69	1,83	-9,56	збільшення
4	Коефіцієнт рентабельності продукції	-0,02	0,013	-0,03	збільшення

На рівень показників рентабельності, які, по суті, є узагальнюючими, впливає багато чинників, що відбивають різні аспекти діяльності підприємства. Визначимо вплив на зміну рентабельності таких чинників за допомогою факторного аналізу рентабельності реалізованої продукції та аналізу рентабельності активів.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Євро Авангард» представлений у таблицях 2.21 та 2.4.22.

Таблиця 2.21 – Аналіз ліквідності активу балансу ТОВ «Євро Авангард»

Активи	Розмір		
	на кінець періоду		
	2019 р.	2020 р.	2021 р.
1	2	3	4
Найбільш ліквідні (A1)	384170	337273	108996
Швидко реалізовані (A2)	1793682	2327766	1640066
Повільно реалізовані (A3)	1039731	1145135	1389006
Важко реалізовані (A4)	7199842	7533914	10559855
Баланс	10417425	11344088	13697923

Таблиця 2.22 – Аналіз ліквідності пасиву балансу ТОВ «Євро Авангард»

Пасиви	Розмір			Надлишок(+), нестача (-)		
	на кінець періоду			на кінець періоду		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7
Надтермінові зобов'язання (П1)	2654455	3757370	4683565	-	-	-
Короткострокові (П2)	168154	593956	1261600	2270285	3420097	4574569
Довгострокові (П3)	1492105	1016353	1399469	1625528	1733810	378466
Постійні (П4)	6102711	5976409	6353289	-452374	128782	-10463
Баланс	1041742	1134408	1369792	1097131	1557505	4206566
	5	8	3	-	-	-

Тотожність активу і пасиву балансу визначає наперед результат порівняння за четвертою групою, якій властиве «балансування». Тому суттєвими є порівняння підсумків за першими трьома групами.

Платіжний надлишок або недолік покриття активами зобов'язань на кінець звітного періоду за 2019 р. наведений в таблиці 2.23.

Таблиця 2.23 – Платіжний надлишок (недолік) покриття активами зобов'язань за 2019 р.

A1-П1	A2-П2	A3-П3	A4-П4
384170<2654455	1793682>168154	1039731<1492105	7199842>6102711
Платіжний недолік - 2270285	Платіжний надлишок - 1625528	Платіжний недолік - 452374	-

Платіжний надлишок або недолік покриття активами зобов'язань на кінець звітного періоду за 2020 р. наведений в таблиці 2.24.

Таблиця 2.24 - Платіжний надлишок (недолік) покриття активами зобов'язань за 2020 р.

A1-П1	A2-П2	A3-П3	A4-П4
337273<3757 370	2327766>593 956	1145135>1016 353	7533914>5976 409
Платіжний недолік - 3420097	Платіжний надлишок - 1733810	Платіжний надлишок - 128782	-

Отже, згідно наведених таблиць можна зробити висновок про часткову платоспроможність ТОВ «Євро Авангард».

Показники фінансового стану на ТОВ «Євро Авангард» наведено в таблиці 2.25.

Отже, за результатами аналізу можна зробити висновки:

1) рівень фізичного і морального зносу основних фондів за 2019 р. - 2020р. залишився майже не змінний. Коефіцієнт оновлення ОЗ склав на кінець періоду 2021р. - 0,05. Частка основних засобів, що вибули протягом трьох років майже не змінювалась.

2) нормативне значення коефіцієнту покриття - більше одиниці. Показник поступово зменшується, що говорить про тенденцію спаду платоспроможності підприємства. Всі оборотні активи, крім запасів на підприємстві у 2020 та 2021р. більше поточних зобов'язань у 0,30 рази. Коефіцієнт порівняно з 2019 роком зменшився на 0,49 пункту.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Згідно даних видно, що коефіцієнт з кожним роком зменшується на 0,06 рази, що говорить про зменшення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Чистий оборотний капітал підприємства на кінець 2021р зменшився у порівнянні з 2019 р. на 2412123 тис грн і складає -2807097 тис грн, що говорить про ще зменшення оборотних активів, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Існує дуже великий ризик несплати поточних боргів, а тим більше нема можливості розширити виробництво.

3) у 2019р. підприємство було спроможне перетворювати активи у ліквідні кошти, а з 2020р. забезпечення оборотними коштами на кінець звітного періоду складає 0,12, що говорить про недолік чистих оборотних активів або робочого капіталу та про незначну гнучкість діяльність підприємства.

Таблиця 2.25 – Показники фінансового стану ТОВ «Євро Авангард»

№	Показники	Формула розрахунку	Розрахунок показника фінансового стану			Орієнтоване позит.знач. показника	Коментар
			2019	2020	2021		
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Аналіз майнового стану підприємства							
1.1	Коефіцієнт зносу основних засобів (ОЗ)	Знос ÷ Первісна вартість	-0,60	-0,59	0,00	зменшення	Рівень фізичного і морального зносу основних фондів за 2019р. 2020р залишився майже не змінний
1.2	Коефіцієнт оновлення ОЗ	Вартість ОЗ, що надійшли протягом періоду ÷ Первісна вартість на кінець періоду	0,02	0,08	0,05	збільшення за умов виключення фактору інфляції	Коефіцієнт оновлення ОЗ склав на кінець періоду 2021р 0,05
1.3	Коефіцієнт вибуття ОЗ	Вартість ОЗ, що вибули протягом звітного періоду ÷ Первісна вартість на початок періоду	0,03	0,02	0,02	-	Частка основних засобів, які вибули протягом трьох років майже не змінювалась
2. Аналіз ліквідності підприємства							
2.1	Коефіцієнт покриття	Оборотні активи ÷ Поточні зобов'язання	1,14	0,88	0,53	1,0-2,0 збільшення	Нормативне значення коефіцієнту покриття - більше одиниці. Показник поступово зменшується, що говорить про тенденцію спаду платоспроможності підприємства.
2.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотні активи-Запаси ÷ Поточні зобов'язання	0,79	0,62	0,30	0,7-0,8 збільшення	Згідно цього коефіцієнту можна зробити висновок, що всі оборотні активи, крім запасів на підприємстві у 2020 та 2021р більше поточних зобов'язань у 0,30рази. Коефіцієнт порівняно з 2010роком зменшився на 0,49пункта.

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
2.3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Високоліквідні активи ÷ Поточні зобов'язання	0,14	0,08	0,02	0,25 - 0,5 збільшення	Цей коефіцієнт характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Згідно даних видно, що коефіцієнт з кожним роком зменшується на 0,06рази, що говорить про зменшення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.
2.4	Чистий оборотний капітал, тис грн.	Оборотні активи - Поточні зобов'язання	394974,00	-541152,00	-2807097,00	збільшення	Чистий оборотний капітал підприємства на кінець 2021р зменшився у порівнянні з 2019р на 2412123тис грн і складає -2807097тис грн, що говорить про ще зменшення оборотних активів, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Існує дуже великий ризик несплати поточних боргів, а тим більше нема можливості розширити виробництво.

3. Аналіз платоспроможності підприємства

3.1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Власний капітал ÷ Валюта балансу	0,59	0,53	0,46	≥ 0,5 збільшення	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів
-----	--	----------------------------------	------	------	------	------------------	--

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
3.2	Коефіцієнт фінансування	Зобов'язання + Забезпечення + Всі довгострок. поточні зобов'яз. ÷ Власний капітал	2,92	2,02	1,92	< 1 зменшення	Співвідношення залучених і власних коштів
3.3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Чистий оборотний капітал ÷ Поточні зобов'язання	0,14	-0,12	-0,47	> 0,1-0,2 збільшення	У 2019р підприємство було спроможне перетворювати активи у ліквідні кошти, а з 2020р забезпечення оборотними коштами на кінець звітного періоду складає 0,12, що говорить про недолік чистих оборотних активів або робочого капіталу та про незначну гнучкість діяльність підприємства.
3.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Чистий оборотний капітал ÷ Власний капітал	0,06	-0,09	-0,44	збільшення	Частка робочого капіталу у власних коштах, забезпечує свободу фінансового маневру. Коефіцієнт манерності власного капіталу з кожними роком зменшується, що говорить про зменшення стабільності роботи підприємства.

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
4. Аналіз ділової активності підприємства							
4.1	Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід ÷ Середньорічна вартість активів	0,22	1,21	1,18	збільшення	Скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів інвестованих в активи. Оборотність всіх активів у 2020р збільшилась на 99%, а в 2021р на 96% порівняно з 2019р.
4.2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід ÷ Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	3,86	3,68	2,77	збільшення	Оборотність кредиторської заборгованості з кожним роком поступово зменшується і на 2021р вона становить 2,77.
4.3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід ÷ Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	5,59	6,40	10,40	збільшення	У скільки разів чиста виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Оборотність дебіторської заборгованості з кожним роком збільшується, тобто на 2021р чиста виручка у 10раз перевищує середню ДЗ.
4.4	Строк погашення кредиторської заборгованості, дн.	Тривалість періоду (360 дн.) ÷ Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (4.2)	93,16	97,84	129,99	зменшення	Середній період сплати підприємством короткострокової заборгованості. Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості порівняно 2019р з 2021р збільшилась на 37днів і складає 130дн.

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
4.5	Строк погашення дебіторської заборгованості, дн.	Тривалість періоду (360 дн.) ÷ Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (4.3)	64,40	56,21	34,61	зменшення	Тривалість обороту дебіторської заборгованості порівняно 2019р з 2021р зменшився на 29днів, тобто, можна сказати, що швидкість погашення ДЗ збільшилась на 48%.
4.6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Чистий дохід ÷ Середньорічна вартість запасів	10,08	12,64	13,35	збільшення	Кількість оборотів запасів за три роки збільшилась незначно і складає 13,35обороту.
4.7	Фондовіддача	Чистий дохід ÷ Середня вартість запасів (по первісній)	1,73	2,49	2,04	збільшення	Порівняно 2019р з 2020р, то ефективність використання ОЗ збільшилась на 76%, а порівняно 2019р з 2021р, то вона зменшилась на 31%.
4.8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід ÷ Середня вартість власного капіталу	1,50	2,18	2,44	збільшення	Скільки чистої виручки від реалізації припадає на одиницю власного капіталу. Згідно даних підприємство ефективно використовує капітал.
5. Аналіз рентабельності підприємства							
5.1	Коефіцієнт рентабельності активів	Чистий прибуток ÷ Середня вартість активів × 100%	2,41	2,22	-11,27	>0,2 збільшення	Рентабельність активів на кінець 2021р має від'ємне значення -11,27%, тобто на 1грнвсього капіталу підприємство отримало 11,27грн збитків.
5.2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу		4,03	3,99	-23,32	збільшення	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. Якщо показник рентаб. власного

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
							нижче ніж рентаб. Статутного капіталу, це означає що підприємство заробило додатковий власний капітал (прибуток, ін. додатковий капітал). Якщо навпаки, підпр. розтрачує свій початково вкладений капітал і є всі передумови до банкрутства
5.3	Коефіцієнт рентабельності реалізації	Чистий прибуток ÷ Чистий дохід × 100%	2,69	1,83	-9,56	збільшення	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю виручки
5.4	Коефіцієнт рентабельності продукції	Чистий прибуток ÷ Собівартість реалізованої продукції				збільшення	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю активів, інвестованих у виробництво продукції
6. Аналіз прибутковості							
6.1	Коефіцієнт прибутковості акцій	Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію ÷ 15грн × 100%	0,60	0,27	0,00	збільшення	Показник зменшився в результаті зменшення суми прибутку.
6.2	Коефіцієнт дивідендного доходу	Дивіденди на одну просту акцію ÷ 15грн	0,00	0,00	0,00	збільшення	Частина прибутку, яку можна отримати у вигляді дивідендів при покупці акцій на фондовій біржі на дату балансу
6.3	Коефіцієнт виплати дивідендів	Дивіденди на одну просту акцію ÷ Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	0,00	0,00	0,00	збільшення	Характеризує яка частина прибутку виплачується у вигляді дивідендів

4) оборотність всіх активів у 2020 р. збільшилась на 99 %, а в 2021 р. на 96% порівняно з 2019 р. Оборотність кредиторської заборгованості з кожним роком поступово зменшується і на 2021 р. вона становить 2,77. Оборотність дебіторської заборгованості з кожним роком збільшується, тобто на 2021 р. чиста виручка у 10 раз перевищує середню ДЗ. Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості порівняно 2019 р. з 2021 р. збільшилась на 37 днів складає 130 дн. Тривалість обороту дебіторської заборгованості порівняно 2010 р. з 2019 р. зменшилась на 29 днів, тобто, можна сказати, що швидкість погашення ДЗ збільшилась на 48%. Кількість оборотів запасів за три роки збільшилась незначно і складає 13,35 обороти. Порівняно 2019 р. з 2020 р., то ефективність використання ОЗ збільшилась на 76%, а порівняно 2019 р. з 2021р., то вона зменшилась на 31%.

5) рентабельність активів на кінець 2021 р. має від'ємне значення - 11,27%, тобто на 1 грн всього капіталу підприємство отримало 11,27 грн збитків.

б) коефіцієнт прибутковості акцій зменшився в результаті зменшення суми прибутку.

Отже, фінансовий стан підприємства можна визнати задовільним. Якщо порівнювати 2019 р. з 2021 р., то видно позитивну тенденцію фінансового стану підприємства. А в 2021 р. - спад, показники нижчі навіть за нормативні.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Євро Авангард». Код ЄДРПОУ 42241949. Директор Лазебний Іван Віталійович.

За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів за первісною вартістю, а за кредитом - вибуття основних засобів.

Аналіз ділової активності свідчить, що на підприємстві відбуваються позитивні тенденції протягом періоду, який аналізується. Збільшується коефіцієнт оборотності активів за рахунок збільшення оборотності запасів та дебіторської заборгованості. Все це призвело до зменшення тривалості оборотних коштів і до збільшення прибутку підприємства.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ СТАНУ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «ЄВРО АВАНГАРД»

3.1 Аудит стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»

В умовах воєнного стану функціонування підприємств можливе завдяки ефективному використанню ресурсів. Для здійснення операційної діяльності підприємству необхідні необоротні активи, тобто розраховується коефіцієнти оборотності, фондівіддачу, фондоємність, фондоозброєність.

Аудиторська перевірка стану та руху основних засобів проведена за допомогою методики перевірки Макаренко А.П., Курсон О.О. [65].

Тому для аудиту основних засобів можна використовувати наступний тест внутрішнього контролю основних засобів, який наведений у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Тест внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві*

№	Зміст тесту	Варіант відповіді			Повна відповідь аудитора
		Так	Ні	Дані відсутні	
1	2	3	4	5	6
1	Підприємство веде звичайну діяльність?				
2	Чи використовується для автоматизації бухгалтерського обліку основних засобів комп'ютерна програма?				
3	Чи є на підприємстві відповідальний за ведення обліку основних засобів?				
4	Чи за кожним працівником закріплені основні засоби?				
5	Наявність та склад на підприємстві інвентаризаційної комісії?				
6	Чи проводилась аудиторська перевірка у цьому році?				
7	Чи були виявлені аудиторами порушення?				
8	Чи правильно і своєчасно відображається інформація про первісну вартість об'єкта основних засобів?				
9	Чи правильно формуються амортизаційні групи?				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
10	Яким методом підприємство нараховує амортизацію основних засобів на підприємстві?				
11	Чи правильно застосовуються методи нарахування амортизації?				
12	Чи правильно розраховані суми амортизації?				
13	Чи вірно суми амортизації відображені в обліку?				
14	Чи правильно застосовуються форми первинної облікової документації для відображення: - ремонтних робіт; - модернізації, реконструкції основних засобів				
15	Чи своєчасно проводиться інвентаризація основних засобів?				
16	Чи проводиться на підприємстві переоцінка основних засобів?				
17	Чи ліквідуються основні засоби на підприємстві? Яка періодичність їх списання?				
18	Чи правильно в обліку відображена інформація про списання основних засобів?				

*проведено автором на підставі методики [65]

Впровадження даного тесту внутрішнього контролю дозволить отримати первинну інформацію про облік основних засобів на підприємстві, яка має враховуватися при визначенні етапів, програми, процедур проведення аудиту основних засобів на ньому. Тому можна рекомендувати використовувати такий план аудиту основних засобів, представлений в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – План аудиту основних засобів*

№	Найменування робіт	Термін виконання	Виконавець	Тривалість днів	Процедури	Дані для аудиту
1	2	3	4	5	6	7
1	Підготовчий етап	01.05.2022-05.05.2022	Іваніна А.	5	Ознайомлення, дослідження, вивчення документів	Ксерокопії основних документів (накладні, Ф №ОЗ-1, акти вибуття)

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6	7
2	Основний етап	08.05.2022-07.07.2022	Іваніна А.	50	Вибіркова перевірка	Ксерокопії основних документів (накладні, Ф №ОЗ-1, акти вибуття)
3	Заключний етап	09.07.2022-16.07.2022	Іваніна А.	6	Формування висновків	Аудиторський висновок, звіт (за замовленням), рекомендації

*проведено автором на підставі методики [65]

Методика проведення аудиту основних засобів на підприємствах відіграє важливу роль у функціонуванні підприємств та формуванні звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Це в подальшому викликає необхідність у дослідженні функціонування системи аудиту на підприємствах відповідно до міжнародних стандартів. Надання оцінки функціонування системи аудиту дасть змогу визначитися в доцільності впровадження такої служби. Програма аудиту основних засобів, яка наведена в таблиці 3.3 значно заощадить час аудиторів та покращить перевірку підприємств.

Таблиця 3.3 – Програма аудиту основних засобів*

№	Перелік процедур	Період	Виконавець	Назва робочих документів аудитора	Висновок	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1	Вивчення: - облікової політики; - сфер діяльності підприємства; - структура управління, склад бухгалтерії, наявність бухгалтера з обліку основних засобів	01.05.2022-05.05.2022	Іваніна А.	Наказ про облікову політику, графік документообігу щодо обліку основних засобів, посадові інструкції, інше	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
2	Перевірка документального оформлення операцій з основними засобами	08.05.2022-12.05.2022	Іваніна А.	Всі первинні документи з обліку основних засобів (видаткова накладна, акт приймання-передачі основних	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7
				засобів (форма №ОЗ-1), акт на списання основних засобів (форма №ОЗ-3))		
3	Перевірка правильності надходження основних засобів	15.05.2022-19.05.2022	Іваніна А.	Всі первинні документи з обліку основних засобів, договори з матеріально відповідальними особами	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
4	Перевірка правильності оцінки та переоцінки основних засобів	22.05.2022-26.05.2022	Іваніна А.	Регістри аналітичного обліку основних засобів (інвентарна картка обліку основних засобів)	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
5	Перевірка правильності відображення основних засобів в обліку	27.05.2022-31.05.2022	Іваніна А.	Всі первинні документи з обліку основних засобів	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
6	Перевірка фактичної наявності основних засобів	03.06.2022-07.06.2022	Іваніна А.	Інвентарний список основних засобів, дані останньої інвентаризації	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
7	Перевірка правильності відображення й оформлення операцій з: -руху основних засобів; -ремонту основних засобів; - модернізації основних засобів; - реконструкції основних засобів	10.06.2022-14.06.2022	Іваніна А.	Інвентарна картка обліку, акт приймання-передачі відремонтованих основних засобів, договори, акт виконаних робіт	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
8	Аудит правильності відображення вибуття основних засобів	17.06.2022-21.06.2022	Іваніна А.	Наказ, акт списання, картка обліку руху основних засобів	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7
9	Перевірка нарахування та списання амортизаційних відрахувань основних засобів	22.06.2022-26.06.2022	Іваніна А.	Оборотно-сальдова відомість по рах. 13, відомість нарахування амортизації, розрахунки бухгалтерії	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
10	Інвентаризація основних засобів, перевірка наказу про інвентаризаційну комісію, договорів з відповідальними особами	29.06.2022-03.07.2022	Іваніна А.	Акт про інвентаризацію, наказ про інвентаризаційну комісію, інші первинні документи	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
11	Перевірка даних синтетичного та аналітичного обліку основних засобів	06.07.2022-08.07.2022	Іваніна А.	Дані 1BAS щодо основних засобів	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
12	Групування результатів аудиту та формування аудиторського висновку	09.07.2022-15.07.2022	Іваніна А.	Всі робочі документи аудитора, зібрані дані	Наявність або відсутність порушень	Ксерокопії основних документів
13	Надання рекомендацій з покращення обліку	16.07.2021	Іваніна А.			

*проведено автором на підставі методики [65]

Кожен аудитор для якісної роботи розроблює свій робочий документ, тому для перевірки фактичної наявності основних засобів на підприємстві можна ввести наступний розроблений робочий документ (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Робочий документ аудитора з перевірки фактичної наявності основних засобів*

Назва основного засобу	Дані обліку підприємства			Дані аудиту			Відхилення	
	Місце зберігання	Інвентарний номер	Залишков а вартість	Фактична наявність/ відсутність, +/-	Відповідальна особа	Залишков а вартість	Дан і п- ва	Дані адит у
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Комп'ютер	цех	10931	48000	Відділ збуту	Іванов І.І.	24000	24000	

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Авто	гараж	10512	120000	-	Петров О.В.	60000	60000	
Разом:			168000			84000	84000	
Дані фінансової звітності			168000			84000	84000	

*проведено автором на підставі методики [65]

При перевірці фактичної наявності основних засобів встановлено, що:

- 1) комп'ютер знаходиться замість цеху у відділі збуту, а також не відповідає залишкова вартість даних обліку даним аудиту на суму 24000грн;
- 2) Авто не знаходиться у гаражу, а також не відповідає залишкова вартість даних обліку даним аудиту на суму 60000 грн.

Перевірку амортизаційних відрахувань повинен проводити кожен аудитор незалежно від методу нарахування амортизації на підприємстві. Тому робочий документ повинен містити усю інформацію для необхідної перевірки амортизації основних засобів (табл. 3.5)

Таблиця 3.5 – Робочий документ аудитора з перевірки нарахування амортизації основного засобу*

№	Назва ОЗ	Первісна вартість на дату надходженн я	Застосова- ний метод нарахуванн я амортизації	Відображення в обліку			За даними аудиту даними аудиту			Відхилення		
				Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Авто	260 000	прямоліні	92	131	5000	93	131	4000	92	131	-5000
										93	131	4000

*проведено автором на підставі методики [65]

При перевірці нарахування амортизації основного засобу Авто встановлено, що помилка в кореспонденції рахунків та сумі визначення амортизації. Правильна проводка Дт 93 Кт 131 на 4000 грн, а було відображено Дт 92 Кт 131 на суму 5000 грн Оскільки основний засіб використовується менеджером збуту.

Для цього аудитору буде доцільно скласти робочий документ своєчасного надходження/списання основного засобу (табл. 3.6)

Таблиця 3.6 – Робочий документ аудитора своєчасного оприбуткування (списання) основних засобів*

№	Дані первинного документу				Відображено в обліку			Відхилення		Примітки аудитора
	№ док.	Дата	Назва	Сума, грн	№ рядка	Регістр обліку	Сума, грн	Сума первинного док.	Сума в обліку	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	25	04.08.2021	накладна	50 000	2	Журнал 4	45 000	5 000		

*проведено автором на підставі методики [65]

При перевірці своєчасного оприбуткування (списання) основних засобів за накладної № 25 від 04.08.2021 р. на суму 50 000 грн, відображено в обліку в журналі 4 на суму 45 000 грн, тобто не відповідають дані на 5 000 грн.

Найпоширеніший метод нарахування амортизації – це прямолінійний, тому можна запропонувати робочий документ розрахунку амортизації прямолінійним методом (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Робочий документ аудитора розрахунку амортизації прямолінійним методом*

№	Назва об'єкту основних засобів	Розрахунок річної суми амортизації				Сума зносу з початку експлуатації об'єкта, грн		Балансова вартість об'єкта (гр.3 - гр.5), грн	
		Амортизована вартість, грн	Очікуваний строк корисної експлуатації, роки	Річна сума амортизації (гр.3 / гр.4), грн		За даними п-ва	За даними аудита	За даними п-ва	За даними аудита
				За даними п-ва	За даними аудита				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Будівля	500 000	25	20 000	20 000	150 000	160 000	450 000	440 000

*проведено автором на підставі методики [65]

При перевірці розрахунку амортизації прямолінійним методом встановлено, що за будівлю сума зносу з початку експлуатації об'єкта та балансова вартість відрізняється на 10 000 грн.

Аудиторський звіт незалежної аудиторської фірми

Аудиторська фірма ТОВ «Аудит-престиж»

м. Запоріжжя

16 липня 2022 року

Аудитором Іваніна А. проведена аудиторська перевірка: стану та руху основних засобів за 2021 рік на ТОВ «Євро Авангард»

Підставою для проведення аудиту є Договір №25 «25» квітня 2022 року.

Початок аудиту: 01 травня 2022 року.

Аудит закінчений: 16 липня 2022 року.

Документами наданими для перевірки є Наказ про облікову політику, графік документообігу щодо обліку основних засобів, посадові інструкції, видаткова накладна, акт приймання-передачі основних засобів (форма №ОЗ-1), акт на списання основних засобів (форма №ОЗ-3), договори з матеріально відповідальними особами, реєстри аналітичного обліку основних засобів (інвентарна картка обліку основних засобів), Інвентарний список основних засобів, дані останньої інвентаризації, Інвентарна картка обліку, акт приймання-передачі відремонтованих основних засобів, договори, акт виконаних робіт, Наказ, акт списання, картка обліку руху основних засобів, Оборотно-сальдова відомість по рах. 13, відомість нарахування амортизації, розрахунки бухгалтерії, Акт про інвентаризацію, наказ про інвентаризаційну комісію, інші первинні документи.

Питання, винесені на перевірку:

1. Перевірка документального оформлення операцій з основними засобами.
2. Перевірка правильності надходження основних засобів.
3. Перевірка правильності оцінки та переоцінки основних засобів.
4. Перевірка правильності відображення основних засобів в обліку.
5. Перевірка фактичної наявності основних засобів.
6. Перевірка правильності відображення й оформлення операцій з:
 - руху основних засобів;
 - ремонту основних засобів;
 - модернізації основних засобів;
 - реконструкції основних засобів.
7. Аудит правильності відображення вибуття основних засобів.

8. Перевірка нарахування та списання амортизаційних відрахувань основних засобів.

9. Інвентаризація основних засобів, перевірка наказу про інвентаризаційну комісію, договорів з відповідальними особами.

10. Перевірка даних синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

Порушення, виявлені під час аудиту:

1. При перевірці фактичної наявності основних засобів встановлено, що: 1) комп'ютер знаходиться замість цеху у відділі збуту, а також не відповідає залишкова вартість даних обліку даним аудиту на суму 24000грн; 2) Авто не знаходиться у гаражу, а також не відповідає залишкова вартість даних обліку даним аудиту на суму 60000 грн.

2. При перевірці нарахування амортизації основного засобу Авто встановлено, що помилка в кореспонденції рахунків та сумі визначення амортизації. Правильна проводка Дт 93 Кт 131 на 4000 грн, а було відображено Дт 92 Кт 131 на суму 5000 грн. Оскільки основний засіб використовується менеджером збуту.

3. При перевірці своєчасного оприбуткування (списання) основних засобів за накладної № 25 від 04.08.2021 р. на суму 50 000 грн, відображено в обліку в журналі 4 на суму 45 000 грн, тобто не відповідають дані на 5 000 грн.

4. При перевірці розрахунку амортизації прямолінійним методом встановлено, що за будівлею сума зносу з початку експлуатації об'єкта та балансова вартість відрізняється на 10 000 грн.

Висновки за результатами перевірки:

Порушено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Основні засоби», План рахунків бухгалтерського обліку.

Директор Аудиторської фірми _____

А. Іваніна

3.2 Шляхи щодо удосконалення обліку стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»

Для ведення документування обліку стану та руху основних засобів непередбачено окремих документів, які б полегшували складання звітності. Тому, для покращення ведення обліку стану та руху основних засобів пропонуємо надалі використовувати наступні бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонтів основних засобів; реконструкції та модернізації основних засобів; дооцінки та уцінки основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час (таблиці 3.8-3.14).

Таблиця 3.8 – Відомість стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом*

Назва ОЗ	Наявність основних засобів, які знаходяться на окупованій території	Наявність основних засобів, які знаходяться на небезпечній території	Наявність пошкоджених основних засобів

*запропоновано автором

Таблиця 3.9 – Відомість ремонтів основних засобів*

Назва ОЗ	Капітальний ремонт основних засобів	Поточний ремонт основних засобів	Разом ремонтів

*запропоновано автором

Таблиця 3.10 – Відомість реконструкції та модернізації основних засобів*

Назва ОЗ	Реконструкція основних засобів	Модернізація основних засобів	Разом

*запропоновано автором

Таблиця 3.11 – Відомість дооцінки основних засобів*

Назва ОЗ	Дооцінка первісної вартості основних засобів	Дооцінка зносу основних засобів	Разом

*запропоновано автором

Таблиця 3.12 – Відомість уцінки основних засобів*

Назва ОЗ	Уцінка первісної вартості основних засобів	Уцінка зносу основних засобів	Разом

*запропоновано автором

Таблиця 3.13 – Відомість припинення експлуатації основних засобів у воєнний час*

Назва ОЗ	Первісна вартість основних засобів	Знос основних засобів	Залишкова вартість основних засобів

*запропоновано автором

Таблиця 3.14 – Відомість припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час*

Назва ОЗ	Нарахований накопичувальний знос основних засобів	Місяць припинення нарахування амортизації	Щорічна амортизація	Щомісячна амортизація

*запропоновано автором

Для ведення обліку стану та руху основних засобів непередбачено окремих документів, які полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення документування обліку стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонтів основних засобів; реконструкції та модернізації основних засобів; дооцінки та уцінки основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів

у воєнний час. Це поліпшить ведення обліку стану та руху основних засобів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

3.3 Шляхи щодо удосконалення аудиту стану та руху основних засобів ТОВ «Євро Авангард»

В воєнний час багато власних основних засобів опинилось на окупованих або особливо небезпечних територіях, одночасно підприємство втратило контроль над власними необоротними активами, а багато активів було вивезено окупантами за межі території України. Кожного дня будівлі, обладнання, транспорт, мебель та комп'ютерна техніка підприємств підвергаються небезпеці, оскільки можуть бути пошкоджені цивільні об'єкти ворожою військовою технікою та зброєю.

Метою аудиту стану та руху основних засобів є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій із стану та руху основних засобів підприємства і правильності їх відображення в обліку та звітності.

Завдання проведення аудиту стану та руху основних засобів перевірити: стан основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонти основних засобів; реконструкцію та модернізацію основних засобів; дооцінку основних засобів; уцінку основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час.

Анкету перевірки стану та руху основних засобів подано в таблиці 3.15. У програмі аудиту стану та руху основних засобів відображені основні процедури для вирішення основних завдань аудиторської перевірки.

Таблиця 3.15 – Анкета перевірки стану та руху основних засобів*

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи була припинена експлуатація основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
2	Чи була припинена нарахування амортизації основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
3	Чи були переміщені основні засоби в безпечне місце у зв'язку з воєнним станом?				
4	Чи залишились основні засоби на окупованій території?				
5	Чи залишились були частково пошкоджені або зруйновані основні засоби у зв'язку з воєнним станом?				
6	Чи була проведено капітальний ремонт основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
7	Чи була проведено поточний ремонт основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
8	Чи була проведена модернізація уцінка основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
9	Чи була проведена дооцінка основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				
10	Чи була проведена уцінка основних засобів у зв'язку з воєнним станом?				

*запропоновано автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту стану та руху основних засобів (табл. 3.16).

Таблиця 3.16 – Загальний план проведення аудиту стану та руху основних засобів*

Етап аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Період проведення	Виконавці
1	2	3	4	5
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування аудиту стану та руху основних засобів	Статут підприємства, Звіти попередніх, перевірок, накази.		
Основний	Перевірка стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом	Журнал 4 головна книга, Баланс		
	Перевірка ремонтів основних засобів			
	Перевірка реконструкції та модернізації основних засобів			

Продовження таблиці 3.16

1	2	3	4	5
	Перевірка дооцінки основних засобів			
	Перевірка уцінки основних засобів			
	Перевірка припинення експлуатації основних засобів у воєнний час			
	Перевірка припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час			
Завершальний	Складання аудиторського звіту і висновку.	Звіт		

*запропоновано автором

План аудиту є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах аудиту і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Аудит стану та руху основних засобів підприємства авторами рекомендується проводити в кілька етапів. Програму аудиту стану та руху основних засобів наведено в таблиці 3.17.

Для вирішення поставлених завдань аудиту стану та руху основних засобів пропонуємо робочі документи аудитора (табл. 3.18-3.24), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту.

Таблиця 3.18 – Перевірка стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом – робочий документ аудитора ОЗ-1*

Назва ОЗ	За даними підприємства залишкова вартість основних засобів	За даними аудиту			Відхилення
		Наявність основних засобів, які знаходяться на окупованій території	Наявність основних засобів, які знаходяться на небезпечній території	Наявність пошкоджених основних засобів	

*запропоновано автором

Таблиця 3.17 – Програма аудиту стану та руху основних засобів*

№	Мета	Перелік аудиторських процедур	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Впевнитись у відповідності стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом	Перевірка стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ОЗ-1			
2	Впевнитись у наявності ремонтів основних засобів	Перевірка ремонтів основних засобів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ОЗ-2			
3	Впевнитись у наявності реконструкції та модернізації основних засобів	Перевірка реконструкції та модернізації основних засобів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ОЗ-3			
4	Впевнитись у правильності дооцінки основних засобів	Перевірка дооцінки основних засобів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ОЗ-4			
5	Впевнитись у правильності уцінки основних засобів	Перевірка уцінки основних засобів	А, Б, Г, Є	Документальний, арифметичний, суцільний	ОЗ-5			

Продовження таблиці 3.17

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Впевнитись у припиненні експлуатації основних засобів у воєнний час	Перевірка припинення експлуатації основних засобів у воєнний час	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ОЗ-6			
7	Впевнитись у припиненні нарахування амортизації основних засобів у воєнний час	Перевірка припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час	А, Б, В, Г, Д	Документальний, арифметичний, вибірковий	ОЗ-7			
Критерії якості аудиторської перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

*запропоновано автором

Таблиця 3.19 – Перевірка ремонтів основних засобів – робочий документ аудитора ОЗ-2*

Назва ОЗ	За даними підприємства залишкова вартість основних засобів	За даними аудиту			Відхилення
		Капітальний ремонт основних засобів	Поточний ремонт основних засобів	Разом ремонтів	

*запропоновано автором

Таблиця 3.20 – Перевірка реконструкції та модернізації основних засобів – робочий документ аудитора ОЗ-3*

Назва ОЗ	За даними підприємства залишкова вартість основних засобів	За даними аудиту			Відхилення
		Реконструкція основних засобів	Модернізація основних засобів	Разом	

*запропоновано автором

Таблиця 3.21 – Перевірка дооцінки основних засобів – робочий документ аудитора ОЗ-4*

Назва ОЗ	За даними підприємства		За даними аудиту			Відхилення
	Дооцінка первісної вартості основних засобів	Дооцінка зносу основних засобів	Дооцінка пер- вісної варто- сті основних засобів	Дооцінка зносу основних засобів	Дооцінка залишкової вартості	

*запропоновано автором

Таблиця 3.22 – Перевірка уцінки основних засобів – робочий документ аудитора ОЗ-5*

Назва ОЗ	За даними підприємства		За даними аудиту			Відхилення
	Уцінка первісної вартості основних засобів	Уцінка зносу основних засобів	Уцінка первісної вартості основних засобів	Уцінка зносу основних засобів	Уцінка залишкової вартості	

*запропоновано автором

Таблиця 3.23 – Перевірка припинення експлуатації основних засобів у воєнний час – робочий документ аудитора ОЗ-6*

Назва ОЗ	За даними підприємства	За даними аудиту			Відхилення
		Первісна вартість основних засобів	Знос основних засобів	Залишкова вартість основних засобів	

*запропоновано автором

Таблиця 3.24 – Перевірка припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час – робочий документ аудитора ОЗ-7*

Назва ОЗ	За даними підприємства	За даними аудиту				Примітки
		Нарахований знос основних засобів	Місяць припинення нарахування амортизації	Щорічна амортизація	Щомісячна амортизація	

*запропоновано автором

Удосконалено документування аудиту стану та руху основних засобів на підприємствах, що на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план аудиту, програму аудиту, робочі документи аудитора. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку стану та руху основних засобів на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення його в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний аудит.

Таким чином, питання, винесені для аудиту: перевірка документального оформлення операцій з основними засобами, перевірка правильності надходження основних засобів, перевірка правильності оцінки та переоцінки основних засобів, перевірка правильності відображення основних засобів в обліку, перевірка фактичної наявності основних засобів, перевірка правильності відображення й оформлення операцій з: руху основних засобів, ремонту основних засобів, модернізації основних засобів, реконструкції

основних засобів, аудит правильності відображення вибуття основних засобів, перевірка нарахування та списання амортизаційних відрахувань основних засобів, інвентаризація основних засобів, перевірка наказу про інвентаризаційну комісію, договорів з відповідальними особами, перевірка даних синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

Для ведення обліку стану та руху основних засобів не передбачено окремих документів, які полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення документування обліку стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонтів основних засобів; реконструкції та модернізації основних засобів; дооцінки та уцінки основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час. Це поліпшить ведення обліку стану та руху основних засобів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

Удосконалено документування аудиту стану та руху основних засобів на підприємствах, що на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план аудиту, програму аудиту, робочі документи аудитора. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу аудитору охопити всі аспекти обліку стану та руху основних засобів на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення його в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний аудит.

ВИСНОВКИ

1. Для ефективного використання основних засобів необхідно вміти правильно відображати їх в обліку, однією із яких є їх документування, які підтверджують достовірність бухгалтерського обліку.

Типові форми розроблено з метою систематизації та визначення стандартного уніфікованого переліку показників, необхідних для складання форм державних статистичних спостережень із праці, а також полегшення ведення їх (зокрема в електронній формі) респондентами (підприємствами, установами, організаціями).

Метою аудиту основних засобів є встановлення: достовірності інформації первинних документів з обліку основних засобів відносно їх руху; повноти, своєчасності, достовірності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності організації бухгалтерського обліку основних засобів та його відповідності прийнятій обліковій політиці; достовірності та повноти інформації про основні засоби в фінансовій звітності; відповідності методики обліку та оподаткування операцій з основними засобами.

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Євро Авангард». Код ЄДРПОУ 42241949. Дата реєстрації 15.06.2018 р. Директор Лазебний Іван Віталійович.

За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів за первісною вартістю, а за кредитом - вибуття основних засобів.

Аналіз ділової активності свідчить, що на підприємстві відбуваються позитивні тенденції протягом періоду, який аналізується. Збільшується коефіцієнт оборотності активів за рахунок збільшення оборотності запасів та дебіторської заборгованості. Все це призвело до зменшення тривалості оборотних коштів і до збільшення прибутку підприємства.

3. Питання, винесені для аудиту: перевірка документального оформлення операцій з основними засобами, перевірка правильності надходження основних засобів, перевірка правильності оцінки та переоцінки основних засобів, перевірка правильності відображення основних засобів в обліку, перевірка фактичної наявності основних засобів, перевірка правильності відображення й оформлення операцій з: руху основних засобів, ремонту основних засобів, модернізації основних засобів, реконструкції основних засобів, аудит правильності відображення вибуття основних засобів, перевірка нарахування та списання амортизаційних відрахувань основних засобів, інвентаризація основних засобів, перевірка наказу про інвентаризаційну комісію, договорів з відповідальними особами, перевірка даних синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

4. Для ведення обліку стану та руху основних засобів непередбачено окремих документів, які полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення документування обліку стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом використовувати наступні бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; стану основних засобів у зв'язку з воєнним станом; ремонтів основних засобів; реконструкції та модернізації основних засобів; дооцінки та уцінки основних засобів; припинення експлуатації основних засобів у воєнний час; припинення нарахування амортизації основних засобів у воєнний час. Це поліпшить ведення обліку стану та руху основних засобів, дозволить своєчасно виявити та виправити помилки, що забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства.

5. Удосконалено документування аудиту стану та руху основних засобів на підприємствах, що на відміну від існуючих включає: анкету, загальний план аудиту, програму аудиту, робочі документи аудитора. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу аудиторі охопити всі аспекти обліку стану та руху основних засобів на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення його в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний аудит.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 08.10.2022).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 08.10.2022).
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 08.10.2022).
4. Інструкція з бухгалтерського обліку запасів банків України : Постанова НБУ від 10 грудня 2004 р. № 625. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/-z1650-04 (дата звернення: 08.10.2022).
5. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України : Постанова НБУ від 20 грудня 2005 р. № 480. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws-/show/z0040-06> (дата звернення: 08.10.2022).
6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 08.10.2022).
7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 р. № 561. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/-publish/printable_article?art_id=293623 (дата звернення: 08.10.2022).
8. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів : Наказ Мінагрополітики України від 27 вересня 2007 р. № 701. URL: <http://www.zakony.com.ua/>(дата звернення: 08.10.2022).

9. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 08.10.2022).

10. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 09.10.2022).

11. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Подання фінансової звітності». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_004 (дата звернення: 09.10.2022).

12. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» URL: http://www.minfin.gov.ua/document/92417/МСФЗ_5.pdf (дата звернення: 09.10.2022).

13. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ. О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зеніна, О. В. Гик та ін. 2010. URL: <http://aru.com.ua> (дата звернення: 09.10.2022).

14. Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» : Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997 р. № 507. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=269821 (дата звернення: 09.10.2022).

15. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/](http://zakon.rada.gov.ua/) (дата звернення: 09.10.2022).

16. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ Мінфіну України від 30.11.1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99> (дата звернення: 09.10.2022).

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України № 73. URL: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (дата звернення: 09.10.2022).

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03 (дата звернення: 09.10.2022).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. №817. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05> (дата звернення: 09.10.2022).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 09.10.2022).

21. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 10.10.2022) (дата звернення: 09.10.2022).

22. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України № 88 від 24 травня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення: 09.10.2022).

23. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Мінфіну від 02.09.14 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 09.10.2022).

24. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств : постанова КМУ від 28.10.97 р. № 1183. URL: <https://www.google.com/search?q> (дата звернення: 09.10.2022).

25. Порядок бухгалтерського обліку, збереження та використання необоротних активів у Федерації профспілок України : Розпорядження

Федерації профспілок України від 13 листопада 2006 р. №180. URL: search.ligazakon.ua/l_doc-2.nsf/link1/FIN56570.html (дата звернення: 09.10.2022).

26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 09.10.2022).

27. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 09.10.2022).

28. Про затвердження типових форм первинного обліку : Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 р. № 352. URL: <http://search.ligazakon.ua> (дата звернення: 09.10.2022).

29. Андросова О. Ф., Калугіна К. А. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудита. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 3. Т.3. С. 250-255.

30. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2007. 692 с.

31. Бабіч В. В., Герасимович, А. М. Прикладний аспект обліку переоцінки та зменшення корисності основних засобів. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2002. № 18. С. 15-23.

32. Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2006. 282 с.

33. Балабай К. В., Коровіна Г. І. Особливості обліку безоплатно отриманих основних засобів у бухгалтерському і податковому обліках. URL: http://www.rusnauka.com/34_NIEK_2010/Economics/74924.doc.htm (дата звернення: 09.10.2022).

34. Бурова Т. Експрес-аудит необоротних активів підприємства. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1 (6). С. 33-38.

35. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл., 2-е вид., перероб. та доп. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.
36. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : Рута, 2003. 680 с.
37. Бутинець Ю. Ф. Відображення в обліку внесення засновниками основних засобів до статутного капіталу підприємства. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2001. № 16. С. 19-25.
38. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко та ін. Київ : КНЕУ, 2002. 370 с.
39. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2006. 832 с.
40. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика : навч.-практ. посіб. / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
41. Васильєв Д. Г., Малишев І. В., Пізенгольц М. З. Бухгалтерський облік. К. : Кондор, 2010. 528 с.
42. Вербило О. Ф., Кондрицька Т. П., Ярошинська В. М. Бухгалтерський облік у менеджменті : зміст та методика навчання : підручник; за ред. проф. О. Ф. Вербило. Київ : НАУ. 2006. 696 с.
43. Верхоглядова Н. І., Шило В. П., Ільїна С. Б. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика : навчально-практичний посібник. К : Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
44. Власюк Г. В. Проблеми організації бухгалтерського обліку та шляхи їх вирішення. *Держава та регіони*. 2009. № 6. С.41-45.
45. Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
46. Волкова І. А. Фінансовий облік-1: навч. посіб.для ВНЗ. Волин. ін-т економіки та менеджменту. Київ : Центр навч. літ., 2008. 228 с.

47. Гнилицька Л. В. Особливості визнання та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. URL: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/258/1/15_26.pdf (дата звернення: 09.10.2022).
48. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : практ. посіб. Київ : Лібра, 2001. 354 с.
49. Голошевич І., Кушіна О. Останні зміни у бухгалтерському обліку: часткове відновлення справедливості. *Бухгалтерія*. 2008. № 36. С. 58-60.
50. Городянська Л. В. Відтворення необоротних матеріальних ресурсів у вітчизняній обліково-аналітичній системі. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 9. С. 4-8.
51. Гречко С. М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3. С. 23-31.
52. Гринман Г. І. Бухгалтерський облік. К. : Агро, 2012. 495 с.
53. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 148-152. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlcaekon20144431> (дата звернення: 09.10.2022).
54. . Дорош Н.І. Сутність та призначення внутрішнього аудиту. *Вісник ЖДТУ*. 2006. № 1(35). С. 41-46.
55. Дутчак І. Б. Документальне оформлення та облік надходження основних засобів на підприємство. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21. С. 188-194.
56. Жарікова О.О. Первинний облік основних засобів: удосконалення типових форм. *Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Економіка і фінанси*. 2011. Вип. 116. С. 56-58.
57. Іванина А. І., Меліхова Т. О. Облік та аудит стану та руху основних засобів URL: <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/11929/12623/12803> (дата звернення: 10.12.2022).

58. Іванина А. І., Меліхова Т. О. Удосконалення документування обліку та аудиту стану та руху основних засобів для підвищення ефективності системи управління. *Агросвіт*. 2022. № 22. URL: <http://www.nauka.com.ua> (дата звернення: 10.12.2022).
59. Кірейцев Г. Г., Іваніщенко Л. О. Облік основних засобів у сільськогосподарських підприємствах / ред. В. Д. Гревцов; К. : Урожай, 1987. 176 с.
60. Косовиць Л. Облік основних засобів за МСФЗ. *Головбух*. 2008. №35. С. 17-23. URL: www.dtkk.com.ua
61. Кушіна О. Коли необоротні активи постають оборотними. *Бухгалтерія*. 2008. № 4. С. 61-64.
62. Леонова Ю. О. Особливості обліку основних засобів в умовах дії податкового кодексу України. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. №16. С. 872-876.
63. Лободзинська Т. П. Нормативно-правове забезпечення щодо обліку витрат на поліпшення основних засобів. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. С. 206-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_32 (дата звернення: 10.10.2022).
64. Ловінська Л. Г. Нарахування зносу – спосіб регулювання балансової оцінки довгострокових активів. *Фінанси України*. 2006. № 7. С. 92-100.
65. Макаренко А. П., Курсон О. О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7484> (дата звернення: 10.12.2022).
66. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
67. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.
68. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб., Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

69. Макаренко А. П., Панченко О. М., Бескоста Г. М. Фінансовий облік 1 : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА. 2017. 372 с.
70. Максимова В. Ф. Критерії якості внутрішнього контролю. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 7. С. 146-151.
71. Меліхова Т. О., Манойло Т. В. Проблемні аспекти відображення в обліку ТМЦ та обладнання при віднесенні до капітальних інвестицій відповідно до П(С)БО та МСФЗ. *Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія «Економіка»*. Дніпропетровськ : 2014, Вип. 3. № 10/1. Т.22. С. 158-164.
72. Методи нарахування амортизації основних засобів. *Податки та бухгалтерський облік*. URL: <http://nibu.factor.ua/ukr/info/pribil/metod> (дата звернення: 10.10.2022).
73. Мисака Г. В., Шарманська В. М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
74. Моссаковський В. Б. Невирішені питання обліку непоточних активів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. №5. С. 17-28.
75. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. *Держава та регіони*. 2007. № 6. С. 387-390.
76. Наумчук О. А. Про доцільність обліку необоротних активів призначених для продажу. *Науковий вісник ДонНУЕТ. Серія Економіка*. 2009. №18. С. 125-130.
77. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит : організація і методика : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2012. 664 с.
78. Осіпчук Г. С. Система первинного обліку амортизації як джерела відтворення основних засобів підприємства. *Вісник ЖНАЕУ*. 2011. № 1, Т. 2. С. 343–355.
79. Попович В. І. Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО ТА П(С)БО. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2012. № 721. С. 216-219.

80. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) / С. Я. Зубілевич, І. Ю. Кравченко, О. О. Прокопенко, Д. Г. Школьніков, Н. С. Юревич. Київ, 2002. 472 с.

81. Потриваєва Н. В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3. С. 228-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_34 (дата звернення: 10.10.2022).

82. Скирпан О. П., Палюх М. С. Фінансовий облік : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 407 с.

83. Снеткова А. В. Організаційно-методичні аспекти аудиту інвестицій в необоротні активи на підприємствах промисловості. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15074529297530.pdf> (дата звернення: 10.10.2022).

84. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 631 с.

85. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. К. : А.С.К., 2002. 784 с.

86. Томчук В. В., Лесік Є. С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. *Економіка і організація управління*. 2018. № 4 (32). С. 100-110.

87. Утенкова К. О. Облік основних засобів за національними і міжнародними стандартами. *Облік і фінанси*. 2014. № 2. С. 79-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_ark_2014_2_12 (дата звернення: 10.10.2022).

88. Фінансовий облік : навч. посібник / За ред. В. К. Орлової, М. С. Орлів, С. В. Хоми. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 510 с.

89. Хома С. В. Особливості обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 4. С. 20-24.

90. Чалий І. Продаж основних засобів: як облік залежить від намірів. *Бухгалтерія*. 2008. № 37. С. 63-67.

91. Чепелюк Г. М. Організаційно-методологічні аспекти внутрішнього контролю використання основних засобів підприємств і організацій.

Ефективна економіка. 2013. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2414> (дата звернення: 10.10.2022).

92. Чернишенко Я. Г. Формування облікової інформації про придбання та введення в експлуатацію основних засобів підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 6 (33) . С. 135-141

93. Шкіря Н. Л., Нікульнікова Т. Г. Аудит : навч. посібн. Львів : «Магнолія 2006». 2008. 224 с.

94. Яковишина Н. А., Яковенко К. А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 779-782.